

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Anja Sabol

Materinski dom in uporabnice z izkušnjo nasilja

Diplomsko delo

Ljubljana, 2017

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Anja Sabol

Materinski dom in uporabnice z izkušnjo nasilja

Diplomsko delo

Mentor: doc. dr. Milko Poštrak

Ljubljana, 2017

ZAHVALA

Iskreno bi se želela zahvaliti za pomoč, usmerjanje in svetovanje pri izdelavi diplomske naloge mentorju doc. dr. Milku Poštraku. Zahvalila bi se tudi gospe Lidiji Jerebic, vodji materinskega doma Zavoda Pelikan-Karitas, ki mi je omogočila opravljanje intervjujev v prostorih materinskega doma ter vsem uporabnicam materinskega doma, ki so pri tem sodelovale. Posebna zahvala gre tudi moji družini in fantu za nenehno podporo in razumevanje tekom priprave in izdelave naloge.

Moja svoboda se konča, kjer se začne svoboda nekoga drugega.

Neznan

POVZETEK

Diplomsko delo, ki sem ga napisala, obravnava izjemno občutljivo temo—nasilje nad ženskami. V vsakdanjem življenju se premalo zavedamo, da nas nasilje spremlja praktično že na vsakem koraku. Ženske so ranljivejša skupina, zaradi česar je nasilje nad njimi lažje izvajati. V diplomski nalogi sem povzela zgodovino nasilja nad ženskami, pojasnila, kako se nasilje sploh razvije in ohranja, kakšne oblike nasilja poznamo, kako nasilje vpliva na zdravje žensk, kakšna je zakonodaja na tem področju, kako so socialne mreže povezane z nasiljem ter kje in kakšne oblike pomoči so na voljo ženskam, ki so bile žrtve nasilja. Diplomsko delo sem podkrepila tudi z raziskavo, saj me je zanimalo, kakšne pomoči so deležne uporabnice, ki v materinski dom vstopijo z izkušnjo nasilja in ali je pomoč, ki jo prejmejo, pogojena z obliko nasilja, ki so ga bile deležne in kako zadovoljne so s ponujeno pomočjo. Ne glede na to, da tema nasilja v današnji družbi ni več tabu, menim, da o njej še vedno govorimo premalo in z zadržki, kar pripomore k ohranjanju nasilja v družbi. Zavedam se, da nasilja iz družbe nikoli ne bo možno v popolnosti izbrisati in izkoreniniti, dobrodošlo pa bi bilo o tej temi govoriti naglas, brez zadržkov, sramu in občutka krivde.

Ključne besede: nasilje, ženske, krog nasilja, materinski dom.

SUMMARY

My graduate paper discusses an extremely sensitive subject: violence against women. We are often insufficiently aware of the fact that violence has already permeated all pores of our lives. Women are one of the more vulnerable groups, hence it is easier to exert violence over them. In my graduate paper, I recapitulated the history of violence against women; explained how violence is developed and maintained; what forms of violence we know; how violence affects women's health; legislation in this field; how social networks are connected to violence; and where and what kinds of help are available for those women who were/are victims of violence. I substantiated my paper with a survey, as I wanted to find out what kind of support was received by those women who arrived at a maternity home after they experienced violence. Does the help received depend fore-mostly upon the form of violence

they were subjected to, and finally does the help they have been offered meet their needs? Albeit violence is not a taboo in our society anymore, I still think that we do not discuss it enough or we talk about it with a certain degree of restraint; and that this also contributes to the perpetuation of violence within society. I am aware that violence can never be completely eradicated from society, but it would nevertheless be reasonable to talk about it openly, without restraint and feelings of guilt and shame.

Key words: violence, women, circle of violence, maternity home.

KAZALO

1	PREDGOVOR	9
2	UVOD	10
3	NASILJE NAD ŽENSKAMI.....	13
3.1	KRATKA KRONOLOGIJA RAZVOJA STORITEV ZA ŽENSKKE	15
4	RAZLIČNE OBLIKE NASILJA	17
5	ZAČARAN KROG NASILJA	19
6	SLABŠE ZDRAVJE ŽENSK KOT POSLEDICA NASILJA	22
7	ZAKONODAJA NA PODROČJU NASILJA NAD ŽENSKAMI.....	24
7.1	DELO POLICIJE V PRIMERU NASILJA	25
7.2	BREZPLAČNA PRAVNA POMOČ.....	26
8	NASILNA DEJANJA IN MEDIJI.....	27
9	SOCIALNE MREŽE IN (NE) REŠEVANJE NASILJA.....	28
10	NEVLADNE ORGANIZACIJE NA PODROČJU NASILJA NAD ŽENSKAMI	30
11	MATERINSKI DOM	34
12	PREGLED PROBLEMATIKE	36
13	PROBLEMATIKA	39
14	METODE DELA.....	40
14.1	VRSTA RAZISKAVE.....	40
14.2	TEME.....	40
14.3	MERSKI INSTRUMENTI– VIRI PODATKOV	40
14.4	OPREDELITEV ENOT RAZISKOVANJA – POPULACIJA, VZOREC	41
14.5	NAČRT ZBIRANJA PODATKOV OZIROMA EMPIRIČNEGA GRADIVA	41
14.6	ANALIZA PODATKOV	42
15	REZULTATI	43
16	RAZPRAVA.....	46
16.1	TEŽAVE PRI IZVEDBI.....	48
16.2	TEŽAVE PRI OBDELAVI PODATKOV	48
17	SKLEPI.....	49
18	PREDLOGI	50
19	ZAKLJUČEK	51

20	VIRI IN LITERATURA	52
21	PRILOGE.....	56
21.1	VODILO ZA INTERVJU	56
21.2	INTERVJU A.....	57
21.3	INTERVJU B	59
21.4	INTERVJU C	61
21.5	INTERVJU D.....	62
21.6	INTERVJU E	63
21.7	INTERVJU F.....	64
21.8	INTERVJU G.....	65
21.9	INTERVJU H.....	67
21.10	INTERVJU I.....	69
21.11	INTERVJU J	70
21.12	ODPRTO KODIRANJE.....	71
21.13	OSNO KODIRANJE.....	106

1 PREDGOVOR

Za izdelavo raziskave na temo *Materinski dom in uporabnice z izkušnjo nasilja* sem se odločila zaradi prakse, ki sem jo opravljala v Materinskem domu Zavoda Pelikan–Karitas v Štepanjskem naselju v študijskem letu 2014/15 v drugem letniku šolanja na Fakulteti za socialno delo. Med prakso sem se srečevala in pogovarjala z uporabnicami Materinskega doma, ki so tja prišle iz različnih razlogov, večina med njimi, zaradi različnih oblik nasilja v družini. Tema se mi je zdela zanimiva in vredna raziskave, saj so običajno uporabnice s takšnimi izkušnjami nastanjene v kriznih centrih ali varnih hišah. Na podlagi tega sem se odločila, da želim to področje podrobneje raziskati.

2 UVOD

Socialno delo se ukvarja z ranljivimi in stigmatiziranimi ljudmi, ki imajo zaradi odklona od običajnega posledično tudi šibkejše in slabše socialne mreže. Moderna definicija socialnega dela se glasi: »Socialno delo je poklicna praksa in akademska disciplina, ki spodbuja družbene spremembe in razvoj, družbeno povezanost, krepitev in osvoboditev ljudi. Osrednja načela socialnega dela so socialna pravičnost, človekove pravice, kolektivna odgovornost in spoštovanje različnosti. Socialno delo, utemeljeno v teorijah socialnega dela, družboslovja in humanistike in v izkustveni vednosti, skupaj z ljudmi in strukturami naslavlja življenjske skrbi in izboljšuje življenje« (Global Definition of Social Work).

Socialno delo je torej veda, ki se ukvarja z reševanjem problemov v medčloveških odnosih, tako na mikro, mezo kot tudi na makro ravni. Ukvarja se tako z manjšimi, kot tudi z večjimi premiki v družbi, ki pripomorejo k večji družbeni vključenosti, enakopravnosti in toleranci med različnimi skupinami posameznikov. Pomaga vzpostavljati boljše odnose med ljudmi in na različne načine poskuša izboljšati življenje posameznika. Socialni delavci uporabnike informirajo ter jim pomagajo širiti in gostiti njihove socialne mreže, ob enem pa se zavzemajo za družbene spremembe, s katerimi bi bili ljudje bolj enakopravni in ne diskriminirani na podlagi različnih kategorij. Socialno delo torej temelji na pravičnosti, enaki obravnavi in spoštovanju različnosti, socialni delavci pa pri svojem delu sodelujejo s strokovnjaki na različnih področjih, saj lahko le tako zagotovijo čim bolj celostno in kakovostno obravnavo za svoje uporabnike.

V socialnem delu je izredno pomemben proces soustvarjanja. Gre za soustvarjanje v procesu pomoči in sooblikovanje želenega izida. Uporabnika se obravnava kot eksperta iz izkušenj, ki sam najbolje ve, kaj je zanj dobro in želeno, socialni delavec pa je v vlogi sogovornika, ki skrbi za varen prostor, vodi proces in usmerja uporabnika, čemur drugače rečemo tudi ravnanje po etiki udeležенosti. Pomembno pa je tudi delo s perspektive moči, ki socialnega delavca usmerja v spoštljivo iskanje virov in moči pri uporabniku. S pomočjo perspektive moči pomagamo odkriti, olepšati, raziskati in izkoristiti uporabnikovo moč in vire. Pozitiven izid oziroma rezultat pa je zadovoljstvo uporabnika pri doseganju ciljev, ki si jih je zastavil, in spreminjanju kakovosti njegovega življenja (Čačinovič Vogrinčič et al. 2005: 7-12).

Žužul pojasnjuje, da sta si izraza nasilje in agresivnost zelo blizu, vendar med njima kljub temu obstaja razlika. *Nasilje* definira kot grob napad na drugo osebo ali osebe, rezultat pa je izrazito poškodovanje ali povzročitev fizične škode tem osebam, *agresivnost* pa splošno definira kot obnašanje, katerega rezultat se kaže v osebnem poškodovanju in fizičnem uničevanju. Za začetek omenja dve osnovni obliki agresivnosti, in sicer verbalno in fizično. Pri verbalni gre za vpitje, grožnje, kletvice in podobno, pri fizični pa za direkten fizičen napad na osebo. Žužul agresivnost nadalje deli tudi glede na izbor cilja, pri čemer loči direktno in preneseno agresivnost. Pri direktni gre za napad na osebo, ki je na neki način izzvala agresivno vedenje, pri preneseni pa napadalec svojo agresivnost usmerja v nadomestni cilj. Žužul pa agresivnost deli tudi na instrumentalno, sovražno in ekspresivno. O instrumentalni govorimo, kadar je agresivnost uporabljena kot sredstvo za doseg kakšnega drugega neagresivnega cilja in njen glavni namen ni nekoga poškodovati ali prizadeti (npr. samoobramba). Pri sovražni agresivnosti pride do izražanja sovraštva med akterjem in žrtvijo, ekspresivna pa se pojavi zaradi delovanja frustracije ali provokacije in predstavlja težnjo v napadu na nekoga (Žužul 1989: 46- 53).

Menim, da je Žužulova opredelitev agresije in nasilja nejasna in nenatančna. Ni mi jasno, kaj natanko je želel z njo povedati. Osebnostno mi je bližje delitev na benigno in maligno agresivnost, ki jo uporabi Fromm (1975). Benigno ali pozitivno, kot ji drugače pravi, deli na psevdoagresivnost in obrambno agresivnost. Pozitivna agresivnost je dedno pogojena težnja k napadu ali begu, kadar se čutimo ogrožene. Skupna je tako ljudem kot živalim. Služi za obstanek in prilagoditev posameznika ter preneha z razrešitvijo frustracije. Gre torej za agresivnost, ki se pojavi, ko je posameznik frustriran in se želi rešiti iz frustrirane situacije. Maligno agresivnost lahko projiciramo zgolj na ljudi, saj ima maščevalno ter značajsko obliko. Ne gre za frustracijo, prilagoditev ali nekaj, kar bi bilo dedno zasnovano. Te vrste agresivnosti so s strani Fromma označene kot strasti, ki predstavljajo vir nadomestnega zadovoljstva, izhajajo pa iz neugodnih pogojev človekovega življenja. Ker se človekova osebnost v preteklosti ni uspela ustvarjalno izraziti, začne uničevati. Gre za strategijo, ki jo razvije posameznik, katere osnova ni frustracija (Fromm 1975). V nadaljevanju diplomskega dela bom govorila o maligni vrsti agresivnosti, ki ji sicer pravimo nasilje.

Saša Kmet opozarja, da moramo strogo ločevati agresivnost, tudi če gre za fizično in destruktivnost ter degradiranje. Meni, da je agresivno vedenje usmerjeno k vedenju določenega objekta in preneha, ko prej omenjeni objekt spremeni svoje ravnanje. Destruktivni vzorci se napajajo iz čustva sovraštva, njihov cilj pa je trpljenje in končno uničenje objekta, zato s spremembo vedenja objekta ne prenehajo. Izvor degradiranja pa je v preziru. Kmet se ne strinja z istovetenjem agresivnosti in uničujočim oziroma ponižujočim ravnanjem. Meni, da je smiselno »zdrave« oblike agresivnosti, kot jih sam poimenuje, označiti s posebnim izrazom, na primer asertivnost (Kmet 2012).

Agresija ne izvira vedno zgolj iz situacije, v kateri je nekdo frustriran, izvira lahko že iz zgodnjega otroštva, ko so nekoga neposredno spodbujali k agresivnemu vedenju, iz preteklih izkušenj, v katerih se je nekdo naučil agresivnosti (npr. učenje s posnemanjem), ali ker je bil nekdo v preteklosti za svoje agresivno dejanje nagrajen (Bučar- Ručman 2004). Agresija je lahko torej tudi naučena in se kasneje v življenju kaže ali izraža preko nasilnih dejanj, ki jih naučeni izvajajo.

V svojem diplomskem delu ne bom iskala vzrokov za nasilna dejanja storilcev, temveč se bom osredotočila na splošno predstavitev nasilja nad ženskami, kje si žrtve lahko poiščejo pomoč in kako te posameznice obravnavajo v Materinskem domu.

3 NASILJE NAD ŽENSKAMI

Ženske so ranljivejša skupina, zato je nad njimi veliko lažje izvajati nasilje, posledično so večkrat žrtve nasilja kakor moški. Največkrat so deležne nasilja v družini, s strani svojega partnerja.

Deležne so različnih oblik nasilja, ki jim puščajo tako fizične kot tudi psihične posledice. Fizične se kažejo kot modrice na različnih delih telesa, rane in podobno, psihične pa kot različne oblike psihičnih stisk, strah, nelagodje, itd.. Žrtev živi v neprestanem strahu, boji se biti sama, ves čas se ozira, če jo morda nasilnež zasleduje ali je kje v bližini. Ženske z izkušnjo nasilja se k povzročitelju večkrat vrnejo, preden ga dokončno zapustijo in odidejo, saj so ujete v ta vzorec življenja. Običajno se mora nasilno dejanje zgoditi večkrat, da žrtev ugotovi in si prizna, da se povzročitelj ne bo spremenil in da mora čim prej oditi, če želi zaščititi svoje življenje in življenje svojih otrok. Navadno se žrtve zatečejo k sorodnikom ali prijateljem, pa tudi v različne varne domove, kot so krizni centri, varne hiše in materinski domovi. Najpomembnejša razlika med varno hišo in materinskim domom je ta, da je lokacija varne hiše tajna, zato je le-ta namenjena ženskam, pri katerih obstaja možnost, da jih bo partner iskal in ko jih bo našel, bo nad njimi ponovno izvajal eno od oblik nasilja, s katero bi lahko ogrozil njihovo življenje. Materinski dom pa je namenjen tistim žrtvam, pri katerih ni bojazni, da bi jih partner iskal, našel in ogrozil njihovo življenje.

Nasilje nad ženskami običajno ni enkraten dogodek, ampak dlje časa trajajoče dejanje, ki se ponavlja in največkrat tudi stopnjuje. Gre za zlorabo moči, pri čemer si storilec jemlje pravico nadzorovati in si podrediti žrtev. Oblike nasilja, ki se jih povzročitelj poslužuje, da bi si podredil in prizadel žrtev, so lahko različne, od psihičnega in verbalnega, do fizičnega, ekonomskega in spolnega nasilja. Največkrat storilec uporabi več različnih oblik nasilja hkrati, te oblike nasilja pa se med seboj tudi prepletajo, zato v enem nasilnem dejanju lahko prepoznamo zametke različnih vrst nasilja. Posledice nasilja so lahko tako fizične kot tudi psihične, saj gre za dejanje proti žrtvini lastni volji, s čimer je kršena njena osebna integriteta.

Nasilje moških nad ženskami je posledica neenakomerne porazdelitve družbene moči, ki je povezana s tradicionalnimi vlogami, ki jih pripisujemo moškemu oziroma ženskemu spolu.

Kot posledico vlog zaznavamo diskriminacijo žensk, na vseh področjih življenja. Osebe ženskega spola tako teže poskrbijo za svojo varnost in druge pravice, ki jim pripadajo, saj ima družba do nasilja preveč toleranten odnos (Klančar et al. 2010).

Ameriški sociolog Talcott Parsons je prepričan, da človeka pri delovanju, čustvovanju in mišljenju usmerja kultura. Vsi naj bi bili le pasivni prejemniki socializacijskega procesa. Preko socializacije se otrok nauči načina obnašanja, norm, vrednot in morale ter kako zadovoljiti svoje potrebe. Družbe so si med seboj različne. Univerzalnega pravila, kako naj bi neka skupina ljudi na določenem območju živel, ni, vse to je stvar dogovora skupine. To pomeni, da imajo različne družbe tudi različen odnos do spola. Družbena različnost med spoloma tako izvira iz kulturnih raznolikosti in družbene pogojenosti. Ko se rodimo v nekem okolju, nas že od malih nog skozi proces socializacije in interakcije z drugimi ljudmi učijo spolnih vlog. Le-te temeljijo na sklopu vrednot, pojmovanj, prepričanj, pravil in oblik družbenega vedenja. Vse to pa je podkrepljeno s stereotipi, predsodki in simboli, ki veljajo v določeni družbi (Podgornik Pulec 2012).

Skozi zgodovino je imela delitev na um in telo za ženske usoden pomen. Objektivnost, racionalnost, možnost sprejemanja odločitev in produciranje znanosti so bile lastnosti, pripisane moškim, čustva, čutnost, telesnost, neracionalnost, subjektivnost in preprostost v mišljenju pa so pripisovali ženskam. Takšno mišljenje je ves čas postavljalo ženske v podrejeni položaj. Bolj, ko so moški na podlagi širjenja takšnega mišljenja pridobivali družbeno moč, bolj so bile ženske izločene in odmaknjene. Pravice so najprej izgubile z modernizacijo, a so jim bile kasneje z nastankom ženskega gibanja počasi povrnjene. Bile so zatirane na mnogih področjih, kot na primer pri izobraževanju, volitvah, vključevanju v javno sfero dela, branju knjig in podobno (Leskošek 2002).

Murdock in Parsons menita, da naj bi imel vsak sistem, tudi družba, jasno hierarhijo, ki vsak člen sistema postavlja na svoje mesto in natanko ve, kaj se od njega pričakuje. Oba v družbah opazata delitev dela glede na spol. Kuhanje, skrb za otroka in družino, ipd. naj bi bila opravila žensk, skrb za preživetje družine, delo, ipd. pa naj bi bila moška opravila. Za delitev dela naj bi obstajali biološki razlogi (Podgornik Pulec 2012). Takšno razlago popolnoma zavrača britanska sociologinja Ann Oakley, ki delitev dela po spolu opredeljuje kot mit, ki ženskam

narekuje, da je domača vloga v družinski skupnosti nekaj naravnega, univerzalnega in neizogibnega. Oakleyjeva delitev dela po spolu dojema kot izgovor, ki ga uporabljajo moški, da bi še bolj utrdili svojo dominacijo (Oakley 2000).

O nasilju nad ženskami se ni veliko govorilo. Težko umeščanje začetkov nam pove, kako prikrit je bil problem nasilja nad ženskami do pojava družbenih gibanj, še posebej feminizma, ki je združeval različne skupine žensk. Prve strokovne in znanstvene članke zasledimo po letu 1990, pogostejše pa so začeli izhajati po letu 1995. Praktično delo na omenjenem področju se je začelo leta 1987 z okroglo mizo o nasilju nad ženskami, ki jo je organizirala skupina Lilit, vse skupaj se je nadaljevalo na drugem feminističnem srečanju žensk iz takratne Jugoslavije. Na tem srečanju so bile pobude že bolj konkretne, kar se je kazalo v potrebi po ustvarjanju zatočišč oziroma podobnih projektov, ki bi nežnejšemu spolu pomagali pri izhodu iz nasilja. Leta 1989 je prišlo do pobude za ustanovitev SOS telefona za ženske in otroke žrtve nasilja. Preobrat v razumevanju nasilja nad ženskami je leta 1990 dosegla Zofka Kveder z izdajo knjige *Misterij žene*. Knjiga opisuje krivico, trpljenje in bolečino, ki so jo doživljale ženske. Kvedrova je v svoji knjigi predstavila, s kakšnimi problemi in težavami se soočajo nezakonske matere in kakšne so lahko posledice. Večina nad izdajo knjige ni bila navdušena, saj naj bi pretiravala in bila zapisana preveč direktno. Najbolj jih je motilo to, da si je avtorica dovolila naglas spregovoriti o temnih skrivnostih intimnih odnosov. Nasprotovali ji niso zgolj moški, temveč tudi ženske. Takrat naj bi prevladoval družinski model, kot ga je poimenovala Mojca Urek, v katerem se je govorilo o funkcionalni in disfunkcionalni družini. Pri disfunkcionalnih družinah se je vzroke za nasilje iskalo tudi v žrtvi, saj naj bi vsak član družine nosil del krivde (Leskošek 2014: 34-35).

3.1 KRATKA KRONOLOGIJA RAZVOJA STORITEV ZA ŽENSKE

- 1989 ustanovitev Društva SOS telefon za ženske in otroke - žrtve nasilja;
- 1991 ustanovitev zatočišča v Krškem (Center za socialno delo Krško uporabi zapuščino neke občanke);
- 1993 ustanovitev ženske svetovalnice;
- 1994 ustanovitev združenja proti spolnemu zlorabljanju;
- 1996 Center za socialno delo Maribor odpre varno hišo;

- 1996 Društvo SOS telefon ustanovi skupino za samopomoč za ženske, ki preživljajo nasilje;
- 1997 dobimo prvo nevladno varno hišo v Ljubljani, ki jo odpre Društvo SOS telefon;
- 1999 se odpre varna hiša v Novem mestu;
- 2000 ustanovitev Zavoda Emma za pomoč žrtvam nasilja;
- 2001 se odpre prvi Krizni center Ženske svetovalnice, ki deluje 24 ur na dan, vse dni v tednu.

Kasneje v devetdesetih letih je bilo ustanovljenih še več materinskih domov, ki so sprejemali in spremljali ženske - žrtve nasilja, čeprav to ni bila njihova primarna naloga (Leskošek 2014: 36).

4 RAZLIČNE OBLIKE NASILJA

Ljudje smo socialna bitja, zaradi česar imamo potrebo po povezovanju, druženju, ipd., prav tako pa imamo tudi potrebo po tem, da imamo nekoga radi in da ima nekdo rad nas. Dve osebi vzpostavita intimen odnos, ko se čustveno, telesno, intelektualno, duševno in seksualno povežeta. Lahko bi rekli, da se druga drugi razgalita in pokažeta v luči, ki je ne pozna nihče drug.

Raziskovanje in poseganje na področje intimnih odnosov je izjemno težko, če ne celo najtežje. To predstavlja neko skrito področje med dvema ali več ljudmi (partnerja, družina). Velika večina svoje intimnosti ne deli z ostalimi, zaradi česar je še veliko težje odkriti, ali v neki družini prihaja do nasilja oziroma ali partner izvaja nasilje nad svojo partnerico. V različnih literaturah so oblike nasilja različno opredeljene. V svojem raziskovalnem delu sem nasilje razdelila na verbalno, psihično, fizično, spolno in ekonomsko, med prebiranjem literature pa sem večkrat zasledila, da se verbalno nasilje ne uvršča v nobeno od oblik nasilja. Mnogi avtorji ga uvrščajo v psihično nasilje. Osebno mi je bila najbolj blizu opredelitev v Priročniku za delo z ženskami in otroki z izkušnjo nasilja (2014), kjer je nasilje razdeljeno na psihično, fizično, spolno, ekonomsko in zanemarjanje (Plaz 2014: 74-78).

Psihično nasilje je najbolj razširjena oblika nasilja, ki se povezuje in prepleta tudi z ostalimi vrstami nasilja. Psihično nasilni smo lahko z besedami, vedenjem ali tišino. Tišina je pri tej obliki nasilja zelo močno orožje, saj povzročitelj žrtvi s tem izkazuje, da ni vredna njegove pozornosti. Pri tej obliki nasilja gre pogosto za željo po dominaciji. Žrtvi zmanjšujemo samozavest in jo poskušamo razvrednotiti. Posledice so strah žrtve in uklanjanje volji nasilneža. Z nadzorom in manipulacijo povzročitelj poskuša žrtvi odvzeti samospoštovanje, da povzdigne svojega. Velikokrat se zgodi, da psihično nasilje preraste v fizično (ibid: 74-75).

Fizično nasilje je najbolj očitna oblika nasilja. Vsako fizično nasilje je tudi psihično nasilje, meja se nahaja tam, kjer se verbalnemu nasilju pridruži udarec. Poškodbe fizičnega nasilja so primerne načinu, ki ga povzročitelj nasilja uporabi (modrice, zlomi, ureznine, opekline, ipd.). Ko prvič pride do fizičnega nasilja, je žrtev navadno v šoku in zelo presenečena. Povzročitelj se običajno opravičuje in obljublja, da se njegovo dejanje ne bo ponovilo, za kar pa je zelo

malo možnosti, saj ima nasilje tendenco naraščanja. Cilj je pridobiti, povečati, dokazati ali obdržati moč nad žrtvijo (ibid: 75-76).

Spolno nasilje je nezaželen poseg v posameznikovo spolno integriteto. Gre za vsako dejanje, s katerim se eden od partnerjev ne strinja. Pod spolno nasilje ne štejemo samo posilstva, temveč tudi vse ostale oblike spolnega nadlegovanja. Cilj spolnega nasilja je enak ciljem ostalih oblik nasilja, torej dokazati premoč povzročitelja nad žrtvijo. Posledice spolnega nasilja so zelo hude, žrtve se počutijo krive, strah jih je ljudi okrog sebe, imajo občutek da so umazane, so jezne, ipd. (ibid: 76-77).

Ekonomsko nasilje je opredeljeno kot neupravičeno nadzorovanje ali omejevanje družinskega člana, pri razpolaganju z dohodki oziroma upravljanju s premoženjem, s katerim bi sicer družinski član samostojno razpolagal oziroma upravljal, ali pa neupravičeno omejevanje razpolaganja (upravljanja) skupnega premoženja. Pri tej vrsti nasilja gre lahko torej za popoln nadzor nad družinskimi prihranki ali žrtvinim denarjem (ibid: 77).

O *Zanemarjanju* govorimo, kadar oseba opušča dolžno skrb za družinskega člana, ki jo ta potrebuje zaradi bolezni, invalidnosti, starosti, razvojnih ali drugih osebnih okoliščin. Tej obliki nasilja so najpogostejše izpostavljene fizično ali psihično ovirane in starejše osebe. Pri zanemarjanju gre torej za dejanja, kot so nepripravljenost zagotoviti življenjsko nujne potrebščine, opustitev ali pomanjkanje skrbi in nege, pomanjkljivo nadzorovanje, surovo ravnanje, ipd. Občasno je ta oblika nasilja lahko tudi nehotena, večinoma pa je aktivna in zavestna (ibid: 77-78).

»Znaki, ki nakazujejo na odnos, v katerem se izvaja nasilje, so številni. Najbolj očiten je strah pred partnerjem. Žrtev mora neprestano paziti, kaj reče oziroma dela, da bi se izognila partnerjevemu izbruhu, pozorna je na njegovo počutje in svoje vedenje prilagaja njegovim odzivom. Partner žrtev podcenjuje, jo nadzoruje. Žrtev se počuti nemočno, obupano in prestrašeno« (Obran 2014: 21).

5 ZAČARAN KROG NASILJA

V veliko odnosih se razvije tako imenovani krog nasilja. *Krog nasilja* lahko ponazorimo v obliki valov oziroma kroga, saj gre za ponavljajoča se dejanja, ki se izvajajo v različnih obdobjih.

Nina Obran krog nasilja opisuje skozi tri faze. Fazo naraščanja napetosti, fazo povzročitve nasilja in fazo obdobja navideznega miru (Obran 2014: 21-22). Osebnost mi je bližje delitev na štiri faze nasilja, kot jih opiše Maja Plaz v priročniku društva SOS telefona za ženske in otroke- žrtve nasilja. Nasilje se začne s *prvo fazo*, ki ji rečemo tudi stopnjevanje napetosti. V tej fazi žrtev že čuti, da se približuje izbruh nasilja. Partner je vse bolj razdražljiv, ona pa vse bolj previdna, da bi se izbruhu izognila. *Druga faza* je faza nasilnega izbruha, v kateri pride do nasilnega dejanja. V *tretji fazi* se povzročitelj žrtvi opravičuje za svoje dejanje in ji obljublja, da se ne bo nikoli več ponovilo. *Četrta faza* pa je faza medenih dni. Takrat je povzročitelj nasilja do žrtve zelo pozoren, ji pomaga, ipd. O nasilju v tem obdobju ni ne duha ne sluha. Ko mine zadnja faza, se krog nasilja ponovi. Večkrat, ko se omenjeni krog nasilja ponovi, bolj zlomljena je osebnost žrtve, saj je ves čas razpeta med nasiljem in ljubeznijo. Dlje časa, ko se krog nasilja ponavlja, krajše je lahko trajanje posameznih faz. V nekaterih primerih lahko pride celo tako daleč, da obdobja medenih tednov sploh ni več (Plaz 2004).

Razlogov, zakaj žrtve ostajajo v nasilnih odnosih, je več. Nekateri najbolj pogosti so: spomin na »dobre stare čase«, iskanje napačnega vzroka nasilja, idealiziranje nasilnega partnerja, družbena pričakovanja, ženska pogosto verjame obljubam povzročitelja - »Nikoli več se ne bo ponovilo.«, zbujanje občutka krivde, če ženska želi zapustiti povzročitelja nasilja, strah zaradi groženj z umorom ali s še večjim nasiljem, zanikanje, naučena nebogljenost, pomanjkanje samospoštovanja in zaupanja vase, omejitve, ki nastanejo zaradi »popolne kontrole in izoliranosti«, strah pred osamitvijo in starostjo, fizična in psihična izčrpanost, revščina in brezposelnost, vera, običaji, družinsko ozadje, pomanjkanje učinkovitih institucij, ki bi žrtev zaščitile, družba še vedno ne verjame zgodbi ženske, ki doživlja nasilje in pomanjkanje informacij (ibid: 52-57).

Zelo pomembno je, da se zavedamo, da je nasilje družbeni problem in ne zgolj problem posameznika. Od družbe do družbe se razlikuje pogled na nasilje in kaj bo posameznik označil kot nasilni akt. Bolj, kot je družba občutljiva na nasilje, nižja je njena toleranca do nasilja, torej bo neko dejanje hitro označila kot nasilje in obratno, manj kot je družba občutljiva na nasilje, višja je njena toleranca do nasilja, zaradi česar bo kasneje neko dejanje označila za nasilno. Preko primarne in sekundarne socializacije se torej učimo in izoblikujemo svojo lastno definicijo nasilja na podlagi sporočil, ki smo jih prejeli od družine, vrstnikov in okolja, v katerem živimo.

Na začetku se socializacija odvija v družini. Tej socializaciji pravimo *primarna* socializacija. Kasneje pa se nadaljuje v vrtcu in šoli med vrstniki, kjer ji pravimo *sekundarna* socializacija. Mead proces socializacije opredeli z dvema pojmom, in sicer individualna igra (play) in skupinska igra (game) (Mead1997).

Na začetku se otrok igra individualno, kjer si ustvari nevidnega, namišljenega prijatelja. Na ta način si otroci zamišljajo odzive, ki jih izzovejo od drugih oseb, pa tudi od sebe. Gre za zanimivo fazo popolnoma običajne igre. To je igra, ki nastopi pred organizirano igro. V organizirani igri pa gre za igro vlog, kjer se otrok igra, da je mati, gasilec, frizer, itd. in na ta način prevzema različne vloge. Navada otrok, da prevzemajo vloge drugih, pa se že zgodaj v razvoju uporablja za poučevanje. Če kot primer vzamemo, da se otroci igrajo gasilce, bomo opazili, da ima otrok v sebi določen sklop dražljajev, ki v njem vzbudi enak odziv, kakor pri drugih otrocih in ustreza vlogi gasilca. V času individualne igre otrok uporablja svoje odzive na dražljaje in na ta način izgrajuje svoje sebstvo. Odziv, s katerim se odziva na te dražljaje, te dražljaje organizira. Na ta način prevzame skupino odzivov, ki jih organizira v celoto. Če značilnosti individualne in organizirane igre primerjamo med seboj, opazimo, da mora biti v skupinski igri otrok pripravljen prevzeti naravnosti vseh sodelujočih v igri, pri čemer morajo biti določeni medsebojni odnosi teh različnih vlog. Ko se otrok igra na način individualne igre, pri tem ne pridobi nove osnovne organizacije, saj prehaja med vlogami, kakor se mu zahoče. Pri skupinski igri pa mora biti zaradi vpletenosti več otrok pripravljen prevzeti katero koli drugo vlogo. Skupinska igra je organizirana tako, da določena naravnost enega igralca pri drugem izzove ustrezno naravnost. Skupinska igra predstavlja v otrokovem življenju prehod od prevzemanja vlog drugih oseb v individualni igri k

organizirani vlogi, ki je bistvena za človekovo samozavedanje v polnem pomenu besede. Pomembno pri skupinski igri je, da če otrok prevzema naravnost drugega in pusti, da le-ta določa, kaj bo naredil glede na skupni cilj, postaja organski član družbe. Iz tega sledi, da prevzema njeno moralo in tako postaja njen bistveni član. Družbi pripada toliko, kolikor pusti, da naravnost drugega, ki jo je prevzel, nadzoruje njegovo lastno neposredno izražanje. Kar se kaže preko skupinske igre, je sicer stalno prisotno v otrokovem socialnem življenju, širši proces pa presega njegovo neposredno doživljanje. Otrok ves čas socializacije prevzema vloge zanj pomembnih drugih, od katerih je odvisen in se od njih uči, kasneje pa vstopi v moralo skupinske igre, ki ga lahko močnejše drži kot morala njegove družine ali skupnosti, v kateri živi (Ibid:114-116).

»Razvoj sebstva poteka v dveh fazah. V prvi se posameznikovo sebstvo konstituira enostavno z organiziranjem specifičnih naravnosti drugih posameznikov tako do njega kot v njihovih medsebojnih odnosih v konkretnih socialnih dejanjih, v katerih z njimi sodeluje. V drugi fazi razvoja se sebstvo ne konstruira samo z organiziranjem teh specifičnih individualnih naravnosti, temveč tudi z organiziranjem socialnih naravnosti posplošenega drugega ali socialne skupine, ki ji pripada kot celota. Te socialne ali skupinske naravnosti vstopajo v posameznikovo polje neposrednega doživljanja in se v strukturo ali konstitucijo njegovega sebstva vključujejo kot elementi le-te na enak način kot naravnosti določenih drugih posameznikov; posameznik uspe priti do njih oziroma jih prevzeti tako, da naravnosti določenih drugih posameznikov še nadalje organizira in nato posploši z vidika njihovih organiziranih socialnih vplivov in posledic le-teh. Sebstvo se polno razvije tako, da organizira te individualne naravnosti drugih ljudi v organizirane socialne ali skupinske naravnosti in tako postane individualni odraz splošne sistematične strukture socialnega oziroma skupinskega vedenja, v katerem sodelujejo on in drugi - strukture, ki v obliki teh organiziranih skupinskih naravnosti kot celota vstopajo v posameznikovo doživljanje in ki jo tako kot posamezne naravnosti drugih prevzema prek svojega centralnega živčnega sistema (ibid: 121).

6 SLABŠE ZDRAVJE ŽENSK KOT POSLEDICA NASILJA

»Nasilje ima vedno psihične posledice. Povzroči, da ženska izgubi samo sebe, svoje samospoštovanje, samozavest, porušen je njen občutek varnosti. Namesto tega se pojavljajo občutki ničvrednosti, strahu, ničevosti. Ženska, ki doživlja nasilje, izgubi nadzor nad svojim življenjem, o njej odloča nekdo drug« (Plaz 2014: 80).

Žrtve nasilja imajo večkrat slabše zdravstveno stanje v primerjavi s tistimi, ki nasilja ne doživljajo. Nasilje torej močno vpliva na zdravje žensk. Učinki nasilja nad ženskami so lahko kratkoročni ali dolgoročni, posledice pa fizične poškodbe, vpliv na duševno zdravje ali nemalokrat oboje. Gre za dejavnik tveganja, ki lahko v prihodnosti povzroča mnoge bolezni in bolezenska stanja. Učinek doživljanja več različnih vrst nasilja, ki trajajo dalj časa, se kopiči, kasneje pa se lahko pokaže na fizičnem zdravju žensk v obliki različnih obolenj (glavoboli, bolezni srca in ožilja, ipd.). Pokazatelji slabšega zdravja so običajno pogostejša zloraba drog in alkohola oziroma jemanje zdravil za lajšanje psihičnih težav. Žrtve zaradi psihičnega pritiska doživljajo stres, tesnobo, izgubo teka, prebavne motnje, motnje spomina, nespečnost, slabo koncentracijo, ipd., kar pa v večini primerov vpliva tudi na druga področja njihovega življenja. Škoda, ki jo povzroči nasilje, je velika in včasih celo trajna (depresija, tesnoba, izguba notranjega miru, itd.), zaradi česar je zelo pomembna visoka usposobljenost zdravstvenih ustanov, v katerih žrtve iščejo pomoč in sodelovanje z drugimi institucijami, ki so usposobljene za delo z žrtvami nasilja (Leskošek 2013: 101-115).

Pri žrtvah nasilja, ki so zasvojene, se nemalokrat več različnih oblik zasvojenosti prepleta med seboj. Na primer zasvojenost z alkoholom in tabletami je pogosto povezana tudi z motnjami hranjenja. Hrana, kava, cigarete in trankvilanti so substance, od katerih so ženske pogostejše odvisne, ker so družbeno sprejemljivejše. Zaradi tradicionalnih predstav o zdravju in bolezni ostaja fizična bolezen družbeno sprejemljivejša od duševne stiske, ki pa po izkušnjah uporabnikov psihiatričnih služb prinaša predvsem stigmo (Podgornik Pulec 2012).

Posttravmatska stresna motnja (PTSM) je že nekaj časa znana in diagnosticirana kot duševna motnja, ki se pokaže pri ženskah - žrtvah nasilja. Okrevanje je dolgotrajen proces in zahteva dolgoročno psihoterapevtsko pomoč ter redno psihosocialno svetovanje (Klančar et. al. 2010).

Vedeti moramo, da si želi ženska, ki na primer zaradi nasilja razvije eno izmed oblik motenj hranjenja, na ta način vrniti kontrolo nad lastnim življenjem. Z uživanjem in izločanjem hrane si skuša povrniti nadzor vsaj nad lastnim telesom in se s hrano trudi zapolniti praznino v sebi. Žrtev torej ne gre obsojati, zakaj si povzročajo še dodatno škodo, ampak njihovo ravnanje sprejeti kot klic na pomoč. Četudi se začarani krog nasilja konča, še ne pomeni, da potem žrtev živi mirno in brez posledic. Velikokrat se zgodi, da ženske ne zaupajo več moškim, ne morejo uživati v spolnosti, imajo velikansko potrebo po ljubezni in naklonjenosti, s težavo najdejo voljo do življenja, težko se pomirijo s tem, kar se jim je zgodilo, saj se vidijo kot drugačne od večine. Da bi si kasneje spet uredile življenje, je potrebno veliko volje in truda ter pomoč strokovnih oseb, ki se ukvarjajo s problemom nasilja nad nežnejšim spolom (Veselič et al. 2014).

7 ZAKONODAJA NA PODROČJU NASILJA NAD ŽENSKAMI

Mednarodna dokumentacija, ki se dotika tudi področja nasilja nad ženskami zajema: Splošno deklaracijo o človekovih pravicah (1948), Mednarodni pakt o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah (1966) in Mednarodni pakt o državljanskih in političnih pravicah (1966). V teh dokumentih ni nikjer izrecno omenjeno nasilje nad ženskami, je pa poudarjena dolžnost države, da ščiti človekove pravice. Izrecno je bila temi nasilja nad ženskami posvečena šele deklaracija Organizacije združenih narodov od odpravi nasilja nad ženskami leta 1993. To je dokument, s katerim so tako države kot tudi mednarodna skupnost zavezani k boju proti nasilju nad ženskami. Že v Splošni deklaraciji o človekovih pravicah je zajeta enakopravnost med moškimi in ženskami in enakopravnost v zakonski zvezi. Sprejem Konvencije o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk je leta 1979 dobro zaznamovalo prihodnost teme nasilja, kljub temu da opisuje zgolj diskriminacijo ženskega spola, ne pa tudi nasilja nad ženskami. Leta 1982 je bil oblikovan odbor za odpravo diskriminacije žensk. Leta 2000 stopi v veljavo Opcijski protokol h Konvenciji o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk, ki omogoča posameznicam, da na Odbor za odpravo diskriminacije žensk vložijo pritožbo zaradi kršenja določb konvencije. Ena izmed najpomembnejših je tudi Splošna resolucija za odpravo nasilja v družini nasproti ženskam iz leta 2004, v katerem je poudarjena povezava med nasiljem v družini in diskriminacijo žensk. Eden izmed dokumentov, ki izrecno omenja nasilje nad ženskami je Resolucija o nasilju nad ženskami. Evropska unija je leta 2000 začela izvajati tudi program Daphne, namenjen preprečevanju nasilja nad otroki, mladimi in ženskami, ki financira vrsto nevladnih evropskih organizacij in inovativnih projektov, ki se ukvarjajo z vprašanjem nasilja nad ženskami, mladimi in otroki. Leta 2004 je bila sprejeta tudi Resolucija Evropskega parlamenta o trenutnih razmerah v boju proti nasilju nad ženskami in možnih prihodnjih ukrepih. Novembra 2009 pa je z Resolucijo o odpravi nasilja nad ženskami komisija prvič pozvana, da začne pripravljati predlog nove krovne direktive, za urejanje vprašanja o nasilju nad ženskami. Zadnja med sprejetimi pa je bila Resolucija o prednostnih nalogah in splošnem pregledu novega političnega okvira EU za boj proti nasilju nad ženskami. Svet Evrope je leta 1985 sprejel priporočilo odbora ministrov o nasilju v družini, sledilo pa mu je priporočilo o družbenih ukrepih zaradi nasilja v družini leta 1990. Deklaracija o politikah za delovanje proti nasilju nad ženskami v Demokratični Evropi je bila sprejeta leta 1993. Leta 2000 je Parlamentarna skupščina Sveta Evrope sprejela resolucijo, v kateri je

obsodila vse oblike nasilja nad ženskami. Leta 2002 je bilo sprejeto novo Priporočilo o nasilju nad ženskami v družini, v katerem je nasilje nad ženskami označeno kot najpogostejše, ki vpliva na številna področja življenja žrtev. V naslednjih letih so sledila nova priporočila o kampanji za boj proti nasilju in leta 2006 nova resolucija in novo priporočilo. Leta 2011 je bila sprejeta konvencija Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter o boju proti njima (Antić Gaber, Selišnik 2013: 22- 32).

7.1 DELO POLICIJE V PRIMERU NASILJA

Nasilje se lahko zgodi kjerkoli in kadarkoli, pomembno pa je, da če se žrtev čuti na kakršen koli način ogrožena, pokliče 113 in nasilje prijavi. Varovanje življenja in zdravja ljudi ter osebne svobode je primarno poslanstvo policije. Nihče ne sme posegati v svobodo življenja drugega, saj tako posega v njegove pravice. Če se žrtev odloči, lahko med ali po nasilnem izbruhu o tem obvesti policijo. Nereda, ki je morebiti nastal zaradi nasilja, naj žrtev ne pospravlja, saj je to eden izmed pomembnih dokazov. Po prijavi na kraj dogodka pošljejo dva uniformirana policista, ki jima žrtev skuša čim bolj jasno opisati preteklo dogajanje. Če je žrtev že kdaj prej poklicala policijo zaradi nasilja, je dobro, da to tudi omeni. V primeru, da ima žrtev željo po umiku (lahko sama ali z otroki), ker se čuti življenjsko ali kakor koli drugače ogroženo, lahko za tovrstne informacije povpraša policista. Ko se policija odzove na klic, se je potrebno zavedati, da ne gre za prijavo nasilja, temveč zaščito žrtve pred trenutnim izbruhom. Če se žrtev odloči za umik (k sorodnikom, prijateljem, v varno hišo, krizni center, ipd.), je zelo pomembno, da poskrbi za varnost. Veliko žrtev zaradi hitrega umika pozabi na osebne dokumente, obleke, potrebščine za osebno higieno, ipd., po katere se lahko kasneje vrnejo v spremstvu policista. Žrtev je dolžna uradni osebi razložiti, zakaj si želi spremstvo, saj tega sicer uradna oseba ne bo smela storiti (Obran 2014: 25-26).

Cilj policijske intervencije v primerih nasilja bi moral biti ustaviti nasilje. V takšnem trenutku je zelo pomembna skrb za žrtev, da se policist z žrtvijo sreča in pogovori ter jo napoti na ustrezne organizacije, kjer bo dobila strokovno pomoč za svoje težave. Storilca se lahko uradno prijavi, potem nastopi zaslišanje, lahko tudi aretacija ali pa policija sama izvede intervencijo brez uradne prijave. Če se žrtev odloči, da bo podala uradno prijavo, jo je potrebno podpreti in ji predstaviti zakonodajo s tega področja, saj je žrtve v veliki večini

primerov ne poznajo. Pomembno je, da se policist zaveda, da nasilje običajno ni enkraten incident, zaradi česar poskuša ugotoviti strukturno naravo nasilja. Psihično in fizično nasilje sta večinoma redna, s fizičnim pa je velikokrat povezano tudi spolno nasilje. Policist naj bi spraševal in spodbujal žrtev, da govori tudi o spolnem nasilju. Če se uradni uslužbenec kdaj počuti nekompetentnega, je prav, da ne presega svojih sposobnosti, temveč se posvetuje z drugimi strokovnimi službami, ki bi mu utegnile priskočiti na pomoč. Zaželeno je, da policist in žrtev v sodelovanju individualizirata posamezna kazniva dejanja in jih opišeta čim bolj verodostojno. To je še posebej pomembno, ko gre za uradno prijavo, saj se nanaša na več različnih zlorab v daljšem časovnem obdobju. Dobro je tudi, da uradna oseba zapiše nenavadna čustva, ki jih oseba, ki podaja prijavo, pokaže ob prvem stiku ali med razgovorom. Poškodbe žrtve se opišejo in fotografirajo, razen ko gre za intimne predele, to stori zdravnik oziroma zdravnica (Van der Ent et al. 2001).

7.2 BREZPLAČNA PRAVNA POMOČ

V Sloveniji imamo Zakon o brezplačni pravni pomoči, ki ureja brezplačno pravno pomoč (BPP) za osebe, ki si plačljive pravne pomoči ne morejo privoščiti zaradi materialne ogroženosti. Gre za uresničevanje pravice do sodnega varstva po načelu enakopravnosti. Oseba torej zaradi svojega materialnega stanja te pravice brez škode ne bi mogla uresničevati. Upravičenci imajo možnost celotnega ali delnega kritja stroškov za delo pravnika ter v določenih primerih tudi oprostitev stroškov sodnega postopka. Sami si lahko izberejo odvetnika, odvetniško pisarno ali odvetniško družbo, ki bo zastopala njihove interese. Nevladne organizacije, ki se ukvarjajo s pravno pomočjo, nudijo brezplačno pomoč le določenim skupinam ljudi. Po 26. Členu Zakona o preprečevanju nasilja v družini (ZPND) je do brezplačne pravne pomoči, ne glede na določbe zakona, ki ureja BPP, upravičena oseba, za katero je bila podana ocena ogroženosti. Oceno ogroženosti poda pristojni Center za socialno delo. Po 27. členu ZPND se brezplačna pravna pomoč odobri za postopke, ki tečejo na predlog žrtve zaradi kršenja 19. in 21. člena tega zakona (ukrepov po prepovedi nasilnih dejanj in prepustitev stanovanja v skupni rabi) (Horvat, Matko 2014: 245-246).

8 NASILNA DEJANJA IN MEDIJI

Sporočila, ki jih prejmemo v primarni in sekundarni socializaciji, kasneje v življenju v veliki meri oblikujejo in dopolnjujejo tudi mediji. Mediji imajo velik vpliv na podobo nasilja v družbi. Pogosto širijo stereotipe in mite o povzročiteljih in žrtvah, brez upoštevanja celostne podobe in zgodovine nasilja, ki pa je za razumevanje dane trenutne situacije zelo pomembna. Večkrat se osredotočajo in iščejo individualne vzroke za nasilje, spregledajo pa družbeni vidik povzročanja nasilja in s tem njegovo sprejemljivost v okviru družbenih struktur. Alkoholizem in ljubosumje tako pogosto predstavljajo kot olajševalne okoliščine, s katerimi se nasilje opravičuje, hkrati pa se odgovornost in krivda za nasilje preneseta iz storilca na žrtev. Na podlagi tega se je izoblikovalo pet družbenih odzivov na nasilje in sicer zanikanje, minimaliziranje, racionalizacija, napačno interpretiranje in molk. S temi petimi odzivi poskušamo nasilje prekriti oziroma ga pomesti pod preprogo, saj če se pretvarjamo, da nekaj ne obstaja, imamo občutek, da tega ni. Mediji torej v veliki meri prispevajo k oblikovanju družbene podobe nasilja, po mojem mnenju celo veliko bolj, kot se tega sploh zavedajo. Velikokrat razkrijejo identiteto žrtve in podrobnosti dogajanja ter s tem neupravičeno posegajo v zasebnost žrtve, s tem pa ji nemalokrat povzročijo še dodatno trpljenje oziroma podoživljanje nasilnega dejanja. Mediji bi se morali bolj zavedati posledic svojega vpliva. S svojimi javnimi objavami ne bi smeli posegati v dostojanstvo žrtve in vpletenih. Izogibati bi se morali mitom in stereotipom o nasilju, javnost informirati in ozaveščati o nesprejemljivosti nasilja, nasilje obravnavati v družbenem kontekstu in ga ne opravičevati s kulturo, religijo, ipd., previdno izbirati vizualno gradivo, brez razkrivanja identitet, če to ni v javnem interesu, pomembno pa je tudi previdno izbiranje strokovno usposobljenih sogovornikov, saj je tema nasilja zelo občutljiva (Matko, Horvat 2016).

9 SOCIALNE MREŽE IN (NE) REŠEVANJE NASILJA

Socialno mrežo posameznika sestavljajo njemu pomembne osebe, kot so otroci, starši, sorodniki, prijatelji, sosed, sodelavci, ipd. Ženske, ki so žrtve nasilja, le-tega najpogosteje doživljajo znotraj svoje socialne mreže. Povzročitelj je najpogosteje moški, ki sestavlja središčni, najožji del njene socialne mreže (partner, ljubimec, nekdanji mož, ipd.) (Aničić 2007: 90-91).

Gostota in razvejanoost naših socialnih mrež je odvisna od našega socialnega kapitala. *Socialni kapital* izvira iz socialnih mrež in označuje interakcijske lastnosti mrež, ki posameznikom olajšujejo, ali pa otežujejo dosegljivost in izrabo različnih kapitalskih virov. Gre za kakovostni izraz kombinacije treh mrežnih lastnosti. To so navzočnost pomembnih virov, ki jih vsebuje določeno socialno omrežje, dosegljivost teh virov za pripadnike mreže in uporabnost teh virov za posameznike in skupine v smislu uspešnosti in učinkovitosti glede na zastavljene cilje in stroške. Bordieu kapital razume kot trojstvo dejansko uporabljenih virov in moči. Sestavljajo ga ekonomski, kulturni in socialni kapital. *Ekonomski kapital* naj bi predstavljal dohodke in premoženje, *kulturni* pa kulturo in doseženo izobrazbo (Dragoš, Leskošek 2003: 41-46).

Vsi trije kapitali so med seboj povezani in vplivajo drug na drugega. Najpogosteje so žrtve nasilja osebe z nizkim socialnim, kulturnim in ekonomskim kapitalom, saj so te osebe velikokrat odvisne od drugih. Če ženska nima denarja, mora zanj prositi na primer partnerja, če nima veliko prijateljev in znancev, je več možnosti, da bo nasilje obdržala zase in o njem ne bo poročala drugim, prav tako, če je slabše izobražena oziroma ima nizek kulturni kapital in ni dovolj informirana o možnostih zaščite zase, je manj možnosti, da bo o nasilju kdaj spregovorila.

Ženske se bojijo izgube podpore in stika z ljudmi iz svoje socialne mreže v primeru prekinitve odnosa s povzročiteljem, kar pa se zelo pogosto tudi uresniči. Člani socialne mreže imajo pri vprašanju nasilja dejavno vlogo. So bogat vir tako varnosti in pomoči kot tudi sekundarne viktimizacije in nasilja. Na to ali se bodo na nasilje odzvali in žrtvi ponudili pomoč in podporo, ali pa ga bodo le spregledali, je odvisno od njihovih osebnih prepričanj, prepričanja

vlog enega in drugega spola v družbi, strah zaradi lastne ogroženosti, njihova in deljena pripadnost, ki jih čutijo s strani svojih socialnih mrež. Ženska v razmerju do svoje socialne mreže stori dvoje; za začetek se osredotoči na moškega, ki je del njene najožje socialne mreže, kljub temu da je do nje nasilen. Kasneje so možnosti, da bi ženska o nasilju govorila še s kom drugim iz svoje socialne mreže majhne, zaradi lojalnosti do svojega partnerja ter občutkov odgovornosti in sramu. Če nasilje ne preneha, v večini primerov ženska vendarle skuša o tem spregovoriti z nekom, ki ji je blizu. Po navadi žrtve to težko naredijo na lastno pobudo, lažje jim je, če jih nekdo o tem povpraša. Pomembno je, da nimajo občutka še večje ogroženosti, ko spregovorijo o svoji zgodbi. Velikokrat so tudi pozitivno presenečene, ko jim kdo iz njihove socialne mreže ponudi pomoč in podporo ter jim prisluhne. Ko prejmejo zaščito in konkretno pomoč, pa se znatno poveča njihova varnost (Aničić 2007: 92-94).

Če v svoji socialni mreži opazimo katero koli obliko nasilja ali pa se nam nekdo o tem zaupa, tega definitivno ne smemo spregledati, saj tako tiho podpremo povzročitelje in s tem pripomoremo k ohranjanju nasilja v družbi, še posebej nad ženskami. Prav je, da o tem spregovorimo na glas in žrtvam pomagamo najti pomoč in podporo, saj na ta način stremimo k pozitivnim spremembam v družbi na področju nasilja.

10 NEVLADNE ORGANIZACIJE NA PODROČJU NASILJA NAD ŽENSKAMI

»Nevladne organizacije izvajajo različne oblike psihosocialne pomoči za ženske, ki so doživele ali še doživljajo nasilje. Tako so dobro uveljavljeni telefonsko, osebno in spletno svetovanje in informiranje, podporno terapevtsko delo, socialno zagovorništvo in spremljanje, celostna pomoč in podpora ženskam ob spolnih zlorabah ter drugih oblikah nasilja in skupine za samopomoč ženskam, ki so doživljale nasilje« (Klančar et al. 2010: 58).

Telefonsko svetovanje ženski, ki je bila žrtev nasilja, ponuja anonimen in brezplačen pogovor, v katerem klicateljica prejme informacije, ki jih potrebuje. Žrtvam je o nasilju velikokrat težko spregovoriti, saj se počutijo ponižane, nesposobne, krive, nekatere so mnenja, da jih bodo ljudje obtoževali, zato to lažje naredijo po telefonu. Tako sogovornici zaupajo svojo zgodbo, a ne razkrijejo svoje identitete. Pomembno je, da svetovalka na drugi strani linije verjame njeni pripovedi in njene izkušnje ne zanika. Namen telefonskega svetovanja ni prejemanje in dajanje nasvetov, ampak, da si klicateljica vrne zaupanje vase, ter se informira o možnih rešitvah dane situacije (Kozmik, Dobnikar 1999:17).

Veliko žrtev nasilja se odloči za *individualno svetovanje*. Temelj individualnega svetovanja je zaupanje med svetovalko in žrtvijo. Proces vedno vodi usposobljena in izkušena svetovalna delavka. Žrtev ima možnost, da pove vse, kar jo teži, svetovalka pa jo vodi skozi pogovor z osredotočanjem na njena čustva, saj ji na ta način pomaga bolje razumeti situacijo in se z njo soočiti. Svetovalka ji pomaga pri predelovanju prepričanj, ki so zanjo škodljiva. Velik poudarek individualnega svetovanja je tudi na povečevanju in graditvi samozavesti in samozaupanja, ter da se žrtev s podporo strokovne delavke ponovno nauči slediti svojim željam in ciljem. Svetovalka je žrtvina zaveznica, zato ostane z njo tudi, če svetovanje ni uspešno, saj razume dinamiko nasilja in žrtve ne obsoja (ibid: 17-18).

V *skupine za samopomoč* se po navadi vključujejo ženske, ki so (bile) žrtve nasilja in si želijo ob odpori drugih o tem spregovoriti. Skupine uporabnicam predstavljajo varen prostor, v katerem lahko razkrijejo svojo izkušnjo in čustva, ki so jih ob tem občutile. Udeležene imajo tako možnost, da slišijo, da se nasilje ne dogaja samo njim, da prisluhnejo zgodbam ostalih

udeleženi in vidijo, kakšne strategije preživetja so ubrale. Prednost skupin za samopomoč je, da ena ali dve svetovalki delata z več uporabnicami hkrati. Uporabnice se med seboj poslušajo in si nudijo podporo, s čimer se ponovno začnejo počutiti sprejete in na ta način krepijo svojo moč, da bodo v bližnji prihodnosti spet sposobne poskrbeti zase (ibid: 18).

Zatočišče je varen prostor, v katerega se ženska lahko umakne, da se zaščiti pred nasiljem. V Sloveniji poznamo različna zatočišča, kot so varne hiše, krizni centri, materinski domovi, ipd.. Ženska v podpori strokovne delavke zatočišča definira in usmerja reševanje problema. Svetovalke in žrtve so si med seboj enakovredne, upošteva pa se tudi dejstvo, da je vsak primer primer zase in se mu posvetijo individualno. Žrtve se tu skozi stalni dialog naučijo samostojnosti (ibid: 18-19).

Potreba po *zagovorništvu in pravni pomoči* se veča glede na stopnjo moči, ki je bila posameznici odvzeta zaradi nasilja in glede na to, za kakšen tabu velja neka tema v določeni družbi. Večina žensk se že na splošno težko postavi zase, ko pa temu dodamo še nasilje, pa nekatere povsem odpovedo zaradi strahu, občutka nesmisla in izgube upanja. Prav tako je žrtvam na voljo več organizacij, kjer lahko poiščejo pravno pomoč. Cilj zagovorništva je pomagati in spremljati ženske z izkušnjo nasilja, ki so pred tem že same iskale pomoč, vendar je niso prejele, ker jih bodisi niso poslušali, bili žaljivi, vsiljevali svoje nasvete in rešitve, problem minimalizirali oziroma ignorirali, ali pa se postopek kljub ustrezni obravnavi ni premaknil naprej (ibid: 19).

Tako v Sloveniji kakor tudi drugod po svetu, se različne nevladne organizacije borijo proti nasilju nad ženskami. Prvi projekti in programi za pomoč ženskam - žrtvam nasilja v Sloveniji so se izoblikovali v feminističnih nevladnih organizacijah, le-ti so v osnovi nastali po vzorih iz tujine, nadgradili pa so se z znanji in izkušnjami našega prostora. Pomembno je, da organizacije delujejo tako, da preprečujejo krepitev podrejenega položaja žensk in nadaljnje umeščanje žensk v njihove tradicionalne vloge, s čimer jim posledično odvzemamo moč nad lastnim življenjem, pomembno pa je spodbujanje samoorganiziranosti in solidarnosti (Vučenović 2007: 85-86).

Poznamo različne organizacije, ki ženskam, ki so bile žrtve nasilja nudijo umik na varno. Žrtve tu niso deležne zgolj varnega prostora, v katerem lahko bivajo, ampak tudi ostalih oblik pomoči, ki jih potrebujejo zaradi pretekle izkušnje nasilja. Nudijo jim pogovor s strokovnimi delavci, razne delavnice in povezovanje z zunanjimi organizacijami, ki se prav tako ukvarjajo s temo nasilja. Te organizacije so: varne hiše, krizni centri in materinski domovi.

»*Varna hiša* je varen prostor na tajni lokaciji, v katerega se lahko umaknejo ženske, stare 18 let in več, z otroki ali brez njih, ki so v svojem bivalnem okolju ogrožene zaradi nasilja. V Sloveniji deluje 16 varnih hiš, ki sprejemajo ženske in njihove otroke iz vse Slovenije, ne glede na kraj njihovega stalnega bivališča. Varna hiša nudi bivanje, strokovno pomoč, svetovanje, socialno zagovorništvo ter spremstvo na institucije. Za sprejem v varno hišo je potreben predhodni dogovor. Bivanje v varni hiši traja največ 12 mesecev, zanj se plačuje mesečni denarni prispevek. Ženskam brez sredstev za preživljanje je omogočeno brezplačno bivanje v varni hiši« (Horvat, Matko 2014: 249).

»*Krizni center* za ženske in otroke- žrtve nasilja je varen prostor na tajni lokaciji, kamor se lahko ženska z otroki ali brez njih, ki je akutno ogrožena zaradi nasilja in potrebuje takojšen umik v varen prostor, umakne vsak dan, 24 ur na dan. V Sloveniji delujejo 3 krizni centri, ki sprejemajo ženske in njihove otroke, iz vse Slovenije, ne glede na kraj njihovega stalnega bivališča. Za sprejem v krizni center ni potreben predhodni dogovor. Krizni center nudi posameznici namestitev za en mesec, oziroma, dokler se ne najde ustrezna, dolgotrajnejša namestitev v varno hišo ali druge oblike namestitve. V krizni center je posameznica sprejeta tudi, če nima dohodkov za preživljanje« (ibid: 249).

»*Materinski dom* je namenjen materam z mladoletnimi otroki do 14. leta starosti, nosečnicam, porodnicam ter samskim ženskam, ki so se znašle v trenutni ali dalj časa trajajoči stiski in nimajo druge možnosti bivanja. Materinski dom omogoča bivanje in nudi tako pomoč za reševanje prehodne stiske kot tudi dolgotrajnejšo pomoč in strokovno podporo uporabnicam, da si čim prej uredijo samostojno življenje izven materinskega doma. V Sloveniji deluje 10 materinskih domov. V materinski dom so lahko sprejete prosilke, ki pridejo same ali jih za sprejem predlagajo druge strokovne službe. Prosilka mora vložiti pisno vlogo. V materinskem

domu lahko uporabnice bivajo največ eno leto in plačujejo prispevek za bivanje« (ibid: 250-251).

V zgodnjih sedemdesetih letih 20. stoletja se je, predvsem na pobudo feminističnega gibanja oziroma feminističnih združenj, začelo ustanavljanje zatočišč in varnih hiš za ženske, žrtve nasilja, v Angliji, ZDA in na Škotskem. V Sloveniji je začelo prvo zavetišče delovati leta 1991, kar dvajset let kasneje kot na zahodu. Ustanovljeno je bilo v okviru Centra za socialno delo Krško, v stavbi, ki je bila centru podarjena. Druga varna hiša pri nas je začela delovati v okviru Centra za socialno delo Maribor, prav tako v podarjeni hiši, leta 1996. Društvo SOS telefon za ženske in otroke - žrtve nasilja je leta 1997 odprlo tretje zatočišče, namenjeno ženskam, žrtvam nasilja, prostor pa jim je zagotovilo Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve. Leta 1999 je v najeti hiši začela delovati še četrta varna hiša, v okviru društva Življenje brez nasilja in krivic za podporo žrtvam kaznivih dejanj v Novem mestu. Prvi materinski dom v Sloveniji je začel delovati leta 1991 v okviru Zavoda Pelikan—Karitas. Drugi materinski dom pa se je odprl in začel delovati konec leta 1994 v Ljubljani na Viču, zgradili pa so ga s pomočjo donacij, sredstev občine Ljubljana in finančnih sredstev Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve (Grabrijan 2010: 21-22).

11 MATERINSKI DOM

Materinski dom je ena izmed možnosti, ki je na voljo ženski za izhod iz nasilnega odnosa. To kraj, ki ji nudi umik na varno, ko se čuti ogroženo. Poleg vseh osebnih težav, s katerimi in zaradi katerih se zateče v materinski dom, je tu soočena še s točno določenim dnevnim redom in ostalimi stanovalkami doma skupaj z njihovimi otroki.

Lokacija materinskega doma nikoli ni tajna. Čas bivanja je omejen na največ eno leto z možnostjo podaljšanja za dodatnih šest mesecev, v izrednih primerih, po dogovoru, obstaja možnost za še eno podaljšanje. Razlogi za odhod žensk v materinski dom so različni, eden izmed njih je tudi nasilje. Stiki in obiski sorodnikov so zaželeni, vendar ne v prostorih materinskega doma. Veliko večino programov materinskih domov izvajajo zavodi. Ustanovitelji so pravne osebe javnega prava, država ali lokalna skupnost. Dva programa delujeta tudi v okviru zasebnih zavodov, njuni ustanovitelji pa so verske organizacije (Grabrijan 2010).

Namen materinskega doma je v prvi vrsti svetovanje. Nudijo svetovalne pogovore, terapevtske storitve in podobno, imajo pa tudi skupine za samopomoč, s katerimi se trudijo pomagati žrtvam. Na ta način jih spodbujajo, da začnejo delati na sebi, se soočijo s svojo preteklostjo, s svojimi težavami in jih začnejo počasi, korak za korakom reševati. Pomembno je, da ženske znova odkrijejo samozavest in samozaupanje, strokovno osebje doma pa se jim osebno posveti. Intenzivnost in trajanje osebnega pogovora je odvisna od želje in psihičnega stanja posameznice. Strokovne delavke doma so uporabnicam na voljo ves čas, tudi ponoči, preko telefona. Ne opravljajo zgolj pogovorov z ženskami, temveč so jim v pomoč tudi pri pisanju prošenj, vpisih otrok v vrtce in šole, pojasnjevanju prejetih odločb in podobno. Najpomembnejše pri vsem tem pa je, da uporabnicam priskrbijo dovolj informacij, saj verjamejo, da vsaka posameznica najbolje ve, kaj je dobro zanjo, če le ima dovolj informacij, da lahko izbira (Gržan 2000).

Večina stanovalk materinskega doma s prihodom v dom izgubi velik del stikov s sorodniki, prijatelji, sosedi in znanci, kar pomeni, da se njihova zasebna socialna mreža zelo skrči. Velikokrat se to ne zgodi zaradi spremembe kraja bivanja, ampak predvsem zato, ker želijo

prekiniti vse stike z ljudmi, ki so jih poznali v vlogi žrtve, želijo se distancirati od svoje preteklosti in zaživeti znova. Občasno se zgodi tudi, da želijo sorodniki ali prijatelji prekiniti stike z žrtvijo zaradi različnih razlogov (ibid: 54).

Glavni namen bivanja v materinskem domu je torej usposobiti in pripraviti uporabnice za življenje ter jim pomagati pri oblikovanju pozitivne samopodobe (ibid: 73).

Leta 2009 je v Sloveniji delovalo šest programov materinskih domov z enajstimi stanovanjskimi enotami. Skupaj je bilo na voljo 58 sob in 123 postelj. Decembra 2006 je bila povprečna zasedenost 80-odstotna (Grabrijan 2010: 24).

12 PREGLED PROBLEMATIKE

Zaradi hitrega življenjskega tempa je v sodobni družbi vedno več nasilja, ki se spreminja, tako kot sama družba in njen način življenja v njej. Menim, da samo nasilje predstavlja osnovno kršenje vseh pravic do varnega in kvalitetnega življenja. Žrtve nasilja so navadno ženske in otroci, saj so šibkejši in si jih je lažje podrediti. 25. novembra obeležujemo Mednarodni dan boja proti nasilju nad ženskami, s katerim opozarjamo, da si pred nasiljem ne smemo zatiskati oči, temveč se moramo o njem ustrezno poučiti, ga skušati prepoznati in pravočasno poiskati pomoč.

»Nasilje je zloraba moči povzročitelja nasilja z namenom podrediti si in nadzorovati žrtev nasilja. Partnerja zato v odnosu, v katerem je nasilje, nikoli nista v enakovrednem položaju. O vsakodnevnih stvareh, pa tudi o pomembnih, se žrtev nasilja ne odloča svobodno, po svoji volji. S svojim časom, telesom in stvarmi ne razpolaga sama, temveč se prilagaja zahtevam povzročitelja« (Obran 2014: 19).

Poznamo več oblik nasilja, in sicer:

- psihično nasilje,
- fizično nasilje,
- spolno nasilje,
- ekonomsko nasilje,
- zanemarjanje.

Najbolj razširjena oblika je *psihično nasilje*, ki se povezuje s fizičnim, spolnim in ekonomskim nasiljem. Zelo močno orožje zoper psihično nasilje je molk. Vsako *fizično nasilje* je hkrati tudi psihično, meja pa je tam, kjer nasilnež iz besed preide k dejanjem, k udarcem. *Spolno nasilje* je vsako dejanje, ki se tiče spolnosti in s katerim se eden od partnerjev ne strinja, cilj pa je dokazovanje premoči in nadzora nad drugim, ki je v vlogi žrtve. *Ekonomsko nasilje* je opredeljeno kot neupravičeno nadzorovanje ali omejevanje posameznika pri razpolaganju z dohodki oziroma upravljanjem s premoženjem, s katerim je posameznik sicer zmožen samostojno razpolagati. O *zanemarjanju* pa govorimo, kadar oseba

opušča dolžno skrb za družinskega člana, ki jo le-ta potrebuje zaradi bolezni, invalidnosti starosti, razvojnih ali drugih osebnih okoliščin (Plaz 2014: 74-77).

Krog nasilja je sestavljen iz štirih faz. V *prvi fazi* gre za naraščanje napetosti. To se kaže, ko povzročitelj nasilja postaja v običajnih življenjskih situacijah še bolj napet, žrtev pa postane previdnejša in prilagodljivejša, saj se na vsak način želi izogniti nasilju. Ne glede na to, kaj stori, žrtev nasilja ne more preprečiti. *Druga faza* se imenuje tudi faza povzročitve nasilja, kjer lahko nasilje nastopi kadarkoli in v katerikoli obliki, zaradi česar žrtev na nasilje ni pripravljena. Pomembno pa je dejstvo, da nasilje nikoli ni posledica vedenja žrtve, kljub temu da nasilnež skuša to tako prikazati. V *tretji fazi* se povzročitelj opravičuje žrtvi za storjeno in ji obljublja, da se nasilje ne bo nikoli več ponovilo. Faza medenih dni ali *četrti faza* je faza, v kateri skuša nasilnež svojim dejanjem zmanjšati pomen. Do žrtve je zelo pozoren, ji pomaga, ipd.. Žrtve se zato v tej fazi težje odločijo za zapustitev partnerja. Krog nasilja se lahko časovno vrti različno od primera do primera. Zavedati pa se moramo tudi, da obstajajo žrtve, ki so nenehno deležne nasilja brez obdobja navideznega miru (Plaz 2004).

Posledice nasilja se kažejo tudi na zdravju žensk, in sicer veliko dlje od trajanja samega nasilja. Hujše, kot so bile oblike nasilja, večji so tudi učinki na fizično in duševno zdravje, torej lahko rečemo, da se učinek doživljanja dolgotrajnega nasilja kopiči. To se najpogosteje kaže kot utrujenost, stres in glavobol. Ženske poiščejo različne načine za ublažitev telesnih in čustvenih pokazateljev slabšega zdravja zaradi nasilja, ki so ga bile deležne. Najpogosteje se zatečejo k protibolečinskim tabletam in tabletam proti glavobolu, pogosto pa posežejo tudi po alkoholu (Leskošek 2013: 101-106).

Mojca Urek odhod iz nasilja opredeli kot dolgotrajen proces. Žrtve se začnejo zaradi vsakodnevnega nasilja počutiti manjvredne in brez moči, prav tako začnejo opuščati pravico, da bi odločale o sebi. Zelo zaskrbljujoče je, da začnejo izgubljati stik s svojimi občutki. Pri procesu odhajanja je običajno odločilni trenutek, ko žrtev uvidi, da, ne glede na to, kaj naredi ali ne naredi, reče, ali ne reče, ne more preprečiti nasilnega izbruha nasprotnika oziroma partnerja. Kot druge razloge za odhod pa lahko navedemo tudi: partner postane nasilen do otrok, žrtev se počuti življenjsko ogrožena, krog nasilja se začne zelo pogosto ponavljati, tako

da obdobji miru ni več, stopnjevanje nasilja in zagotovitev nove namestitve (lastno stanovanje ali varna namestitve v varni hiši, materinskem domu ali kriznem centru) (Urek 2013: 96-97).

Materinski dom je namenjen materam z mladoletnimi otroki do 14. leta starosti in nosečnicam, ki so se znašle v trenutni ali dalj časa trajajoči stiski, ki je lahko kakršnakoli (od finančne stiske do nasilja) in nimajo drugih možnosti bivanja, same ali skupaj z otrokom (otroci) ter so pripravljene aktivno reševati svojo stisko. Pri reševanju težav jim pomaga strokovno osebje doma. Namen strokovnega dela je podpora uporabnicam, da si čim prej uredijo samostojno življenje izven materinskega doma (Center za socialno delo Ljubljana-Šiška, Materinski dom Ljubljana).

13 PROBLEMATIKA

V raziskavi me je zanimalo:

- Koliko so uporabnice stare, od kod prihajajo in koliko časa že bivajo oziroma so bivale v materinskem domu?
- Kakšen je bil razlog oziroma razlogi za njihov prihod v materinski dom?
- Katerih vrst nasilja so bile deležne?
- Kakšne oblike pomoči pri težavah z nasiljem jim je nudil materinski dom?
- S katerimi organizacijami za pomoč pri nasilju je uporabnice povezal materinski dom?
- Koliko po mnenju uporabnic materinskega doma za njih naredi tamkajšnje osebje?
- Kako zadovoljne so uporabnice z oblikami pomoči, ki jim jih nudi materinski dom?

Podatke, katere sem pridobila z raziskavo, sem uporabila pri izdelavi svoje diplomske naloge.

14 METODE DELA

14.1 VRSTA RAZISKAVE

Raziskava, ki sem jo uporabila, je kvalitativna in eksplorativna ali poizvedovalna. Zbrala sem empirične podatke (besedne opise), ki so se nanašali na raziskovalni pojav. Pridobljene podatke sem obdelala s kvalitativno metodo, in sicer s kodiranjem. Raziskava je poizvedovalna, saj sem se seznanila z nekaterimi osnovnimi značilnostmi področja, ki sem si ga izbrala. V svoji raziskavi sem uporabila kvalitativne opise. Proučila sem manjše število primerov, in sicer deset.

14.2 TEME

- Izkušnja bivanja v materinskem domu.
- Vrste nasilja, ki so ga bile uporabnice deležne.
- Oblike pomoči, ki jih v povezavi z nasiljem uporabnicam nudi materinski dom.
- Povezava materinskega doma z organizacijami, ki nudijo pomoč uporabnici - žrtvi nasilja.
- Vloženi trud osebja materinskega doma.
- Zadovoljstvo uporabnic s ponujenimi oblikami pomoči.

14.3 MERSKI INSTRUMENTI– VIRI PODATKOV

Podatke sem zbirala s kvalitativno metodo, pri čemer sem uporabnice materinskega doma spraševala ustno. Za merski instrument sem uporabila delno strukturiran intervju, pri katerem sem imela vprašaja že vnaprej zapisana kot opomnik. Za takšno obliko intervjuja sem se odločila zato, ker je tema zelo občutljiva in uporabnice o njej težje govorijo. Iz tega razloga jih nisem želela omejevati z neko togo strukturo. Vsaki sem dala možnost, da je povedala, kar je želela in toliko, kot je želela, da se je še počutila lagodno. Od nekaterih sem dobila daljše odgovore, druge pa so bile bolj redkobesedne.

14.4 OPREDELITEV ENOT RAZISKOVANJA – POPULACIJA, VZOREC

Stvarna opredelitev: trenutne in nekdanje uporabnice materinskih domov

Krajevna opredelitev: Ljubljana z okolico, Slovenija

Časovna opredelitev: med 4. 10. 2016 in 17. 10. 2016

Populacija žensk v Sloveniji, ki se zaradi nasilja zatečejo v materinski dom je velika, zato sem se odločila, da bom raziskavo izvedla zgolj na vzorcu.

Izbrala sem neslučajnostni vzorec, in sicer priročnega. Intervju sem izvedla z desetimi ženskami, ki so nekdanje oziroma trenutne uporabnice materinskega doma (pet nekdanjih in pet trenutnih uporabnic). Ta vzorec sem zbrala s pomočjo dveh materinskih domov, in sicer Materinskega doma Zavoda Pelikan–Karitas in Materinskega doma, ki deluje pod okriljem Centra za socialno delo Ljubljana–Šiška. V raziskavi sem se opredelila na točno določeno skupino žensk - to so uporabnice ali nekdanje uporabnice materinskega doma z izkušnjo nasilja.

14.5 NAČRT ZBIRANJA PODATKOV OZIROMA EMPIRIČNEGA GRADIVA

Za metodo zbiranja podatkov sem izbrala spraševanje, in sicer delno strukturiran intervju. Zbiranje podatkov je potekalo osebno in individualno (ustno spraševanje). Intervjuji so potekali med 4. 10. 2016 in 17. 10. 2016.

Dva intervjuja sem opravila v Materinskem domu zavoda Pelikan–Karitas na Škofljici, dva v njegovi podružnici v Ljubljani v Štepanjskem naselju, enega v Materinskem domu Centra za socialno delo Ljubljana–Šiška v Jaršah, preostalih pet pa v mirnem lokalu v Ljubljani. Posamezni intervju je trajal od 25 do 45 minut, in sicer po vnaprejšnjem dogovoru s sogovornicami, v dopoldanskem in tudi v popoldanskem času. Intervjuji so potekali v soglasju z osebjem obeh materinskih domov.

Na pridobljene podatke bi lahko vplivalo okolje, v katerem smo se z uporabnicami v času intervjuja nahajale, oziroma prisotnost drugih ljudi.

Pogovor je potekal sproščeno, v prostorih materinskega doma, ki je intervjuvankam domač in jim daje občutek varnosti in v mirnem lokalu v Ljubljani, ki ga uporabnice poznajo in so ga izbrale same. Sama sem zastavila vprašanje, sogovornice pa so nanj prosto odgovarjale. Če jim je bilo kakšno moje vprašanje v osnovi nejasno, sem jim ga dodatno objasnila in postavila podvprašanje. Sogovornic nikoli nisem silila, da morajo povedati več, kot so bile same pripravljene povedati. Pogovor sem usmerjala tako, da se je ves čas nanašal na temo raziskave. Med samim intervjujem sem si zapisovala posamezne oporne točke in ves čas pozorno poslušala sogovornico. Intervjuje sem si zapisala takoj po tem, ko so bili izvedeni.

14.6 ANALIZA PODATKOV

Analizo empiričnega gradiva sem izvedla s kvalitativno metodo. Za začetek sem intervjuje prepisala v Word dokument. Za tem sem vsak intervju posebej razdelila na izjave in jih oštevilčila. Intervjuje sem označila z velikimi tiskanimi črkami od A do J, izjave pa s številkami od 1 do toliko, kolikor jih je posamezen intervju vseboval. Nadaljevala sem z odprtim kodiranjem.

V novem Wordovem dokumentu sem naredila razpredelnico s petimi stolpci. V prvi stolpec sem vpisovala izjave, ki sem jih dobesedno prepisala iz posameznega intervjuja. V drugega sem vnašala podpojme, v tretjega pojme, v četrtega podkategorije in v peti stolpec kategorije. Vzporedno sem v dodatnem Word dokumentu naredila razpredelnico s štirimi stolpci za osno kodiranje. V prvi stolpec sem vnašala kategorije, v drugega podkategorije, v tretjega pojme in v četrtega podpojme. V razpredelnici sem pod vsako posamezno kategorijo združila vse intervjuje. Tako sem dobila vpogled v vse intervjuje skupaj in ugotovila, kje so podobnosti in kje razlike.

Način obdelave podatkov, ki sem ga uporabila, je bil kvalitativen, saj so bili moji podatki zapisani kot podpojmi, pojmi, podkategorije in kategorije, ki je bilo treba primerjati med seboj. Osredotočila sem se na iskanje podobnosti in razlik med vsemi intervjuji.

15 REZULTATI

Na podlagi intervjujev sem ugotovila, da uporabnice materinskega doma z izkušnjo nasilja večinoma prihajajo iz Slovenije, nekaj pa jih je tudi iz drugih držav (iz Bosne in Hercegovine, Ukrajine in Srbije). Več kot polovica se jih je preselila v drugo državo oziroma v drugo mesto zaradi družine. Tiste, ki so omenile svoje stalno prebivališče, ga imajo trenutno v Sloveniji. Intervjuvanke so bile stare med 24 in 39 let. Večina ima dva otroke, le ena uporabnica enega in ena štiri. Zgolj ena uporabnica mi je zaupala, da ima njen otrok status otroka s posebnimi potrebami zaradi avtizma. Čas bivanja v materinskem domu se je od uporabnice do uporabnice zelo razlikoval. Največ uporabnic je v domu bivalo eno leto. Najkrajši čas bivanja je bil en mesec, najdaljši pa leto in pol. Ena od desetih uporabnic je omenila svojo izobrazbo in prav tako ena svoj poklic, ostale se o tem niso opredeljevale.

Razlog za njihov prihod v materinski dom je bilo pri vseh nasilje, nekatere pa so poleg nasilja navedle še druge razloge, kot so slabo finančno stanje, stanovanjska problematika in grožnja Centra za socialno delo o odvzemu otrok zaradi neprimernih bivalnih razmer za njihovo zdravo rast in razvoj (»Ker smo živeli v črni gradnji, kjer pogoji za življenje niso bili preveč dobri (vodovod ni bil urejen, ipd.), mi je CSD zagrozil, da moram za eno leto v materinski dom, da uredimo bivalne razmere.« (F 21-23)). Oblike nasilja, ki so jih bile sogovornice deležne, so bile verbalno, psihično, ekonomsko, fizično in spolno nasilje. Vse uporabnice so doživljale psihično nasilje, pri čemer so največkrat omenjale življenje brez izhoda iz stanovanja oziroma hiše, različne laži s strani partnerja, omejevanje zasebnosti in nadzor. Skoraj vse intervjuvanke so prav tako omenile verbalno nasilje, pri čemer so govorile o žaljenju in poniževanju. Pri ekonomskem nasilju je najbolj izstopalo preprečevanje razpolaganja z lastnim dohodkom (»Nisem smela razpolagati s svojim denarjem, vsega mi je vzel.« (B 15)), pri fizičnem pa pretepanje. O spolnem nasilju je spregovorilo le nekaj uporabnic, kazalo pa se je kot slačenje proti njihovi volji in siljenje v spolne odnose (»Dvakrat me je tudi spolno napadel, vendar sem se uspela rešiti.« (I 33)). Pri obdelavi intervjujev sem ugotovila, da so bile skoraj vse intervjuvanke deležne več oblik nasilja hkrati.

Povzročitelji nasilja so bili v večini primerov partnerji sogovornic. Zgolj v enem primeru so nasilje nad sogovornico izvajali partnerjevi starši. V nekaterih primerih pa je šlo za kombinacijo nasilja s strani partnerja in njegovih staršev, v enem primeru pa je sogovornica trpela nasilje s strani partnerja in njegove ožje družine (»Za konec pa mu je njegov sorodnik izročil še pas, s katerim me je pretepel.« (B 26)).

Intervjuvanke so navedle več razlogov za nasilje, ki so ga bile deležne, med njimi tudi omejevanje pri vzgoji otrok (»Niso mi dovolili, da svoja otroka vzgajam tako kot bi želela, ampak so moji vzgoji ves čas nasprotovali.« (A 14-15)), partnerjevo opitost, njegov odziv na njene besede ali dejanja, njegovo slabo voljo, negativna čustva (jeza, ljubosumje), vpliv zdravljenja zaradi hospitalizacije v psihiatrični bolnišnici in agresivnost. Največ uporabnic je kot razlog za nasilje navedlo odziv povzročitelja na njene besede ali dejanja. Razlogov za nasilje je bilo pri nekaterih posameznicah več ali pa so se celo prepletali med seboj.

Nekaj uporabnic se je odločilo med trajanjem nasilja spremeniti svoje življenje. Dve sta se odločili partnerja zapustiti, ena se je odločila, da se bo občasno začela družiti s prijateljicami (»Po dveh letih takšnega življenja sem se odločila, da če on ne želi nikamor z mano, bom šla pa s prijateljicami na biljard in pijačo.« (E 15-16)), ena pa je poklicala na Center za socialno delo (CSD) in podala natančen opis dogajanja doma ter moža prijavila na Policijo (»Ko sem ga prvič prijavila na Policijo zaradi nasilja, je obljubil, da tega ne bo več počel.« (H 31-32)). Razlogi za njihove odločitve so bili različni. Predvsem so izpostavile partnerjevo neščitenje, ko so drugi nad njimi izvajali nasilje. Drugi razlogi, ki so jih navedle, so bili želja po samostojnem življenju, zavrnitev njenega predloga o spremembi, ki bi lahko izboljšala situacijo, partnerjeva navezanost na starše, poznavanje situacije s strani partnerjeve družine in partnerjevo zavračanje nje same. Kot spremembo svojega življenja so intervjuvanke največkrat navajale selitev v materinski dom.

Zelo malo sogovornic je govorilo o nasilju, ki ni prenehalo niti po njihovem prihodu v materinski dom. Omenjale so psihično nasilje, in sicer ustrahovanje, nadlegovanje in grožnje s strani partnerja in njegovih staršev (»Ko sem se sama z otrokoma odselila v materinski dom, so mi vse trije grozili, da bodo otroka odpeljali v Bosno.« (A 39-41)).

Kot oblike pomoči, ki so jih prejemale v materinskem domu, so sogovornice največkrat navedle pogovor, pa tudi informiranje s strani tamkajšnjega strokovnega osebja. Deležne pa so bile tudi drugih oblik pomoči, kot sta podpora in organizirane skupinske aktivnosti. Materinski dom je sogovornicam nudil tudi povezovanje z zunanjimi organizacijami. Pogosto je bil to Študijsko-raziskovalni center, kjer je potekala psihoterapija, občasno pa tudi Društvo za nenasilno komunikacijo, kjer so jim bili na voljo individualni pogovori s tamkajšnjimi strokovnimi delavci. Izven materinskega doma pa je potekala še ena oblika pomoči, in sicer skupinska delavnica o čustvih, ki jo je omenilo le nekaj sogovornic. Pri obdelavi podatkov sem opazila, da tiste uporabnice, ki so bile že prej nastanjene v kriznem centru ali v varni hiši, kasneje v materinskem domu, niso bile deležne pomoči zaradi nasilja izven doma, se pravi povezovanja z različnimi organizacijami, ki se ukvarjajo s to tematiko.

Zgolj nekaj sogovornic je bilo mnenja, da je program materinskega doma brez pomanjkljivosti, ostale so izpostavile preveč nadzora s strani zaposlenih, premalo informiranosti, razumevanja, pogovorov, svetovanja (»... vendar sem pogrešala malo več svetovanja glede moje situacije z bivšim partnerjem.« (J 26)) in posvečanja časa posamezni uporabnici. Ena izmed sogovornic pa je omenila, da se zaradi strahu še ni čutila sposobno za samostojno življenje, zato je bila zelo nezadovoljna zaradi zavrnitve njene prošnje o podaljšanju bivanja v materinskem domu. Nobena izmed uporabnic ni imela predloga, kako bi našteje pomanjkljivosti odpravile.

Tako trenutne kot tudi nekdanje uporabnice so bile zadovoljne z bivanjem v materinskem domu. Izkušnjo so označile kot pozitivno. Manj kot polovica intervjuvank je bila mnenja, da tamkajšnje strokovne delavke zanje naredijo ogromno, polovica pa jih je menila, da naredijo dovolj, a svojih trditev niso pojasnile. Povprečna ocena dela osebja materinskega doma s strani uporabnic je bila 8,3 na lestvici od 1 in 10.

16 RAZPRAVA

Ugotovila sem, da se je pri skoraj vseh uporabnicah pojavljalo več oblik nasilja hkrati. Najpogostejši obliki nasilja sta bili psihično in verbalno nasilje, sledilo je spolno, fizično in ekonomsko nasilje. V knjigi Društva SOS telefon za ženske in otroke - žrtve nasilja (Filipčič et al. 2014) sem zasledila drugačno delitev nasilja, kot sem jo v svojem kodiranju uporabila sama. Nasilje je v omenjeni knjigi razdeljeno na pet oblik, in sicer: psihično, fizično, spolno, ekonomsko in zanemarjanje. Na podlagi prebranega sem ugotovila, da se oblike nasilja med seboj povezujejo. Če torej neko nasilje opredelimo kot psihično, to ne pomeni, da v sebi ne nosi tudi delček fizičnega in ekonomskega nasilja in obratno. Pri kodiranju sem zato imela pomisleke, ko sem kategorizirala izjave, saj bi določeno izjavo lahko opredelila v več oblik nasilja.

Zanimiva je tudi ugotovitev, da so ženske za svoj prihod v materinski dom večkrat navedle nasilje v kombinaciji s kakšnim drugim razlogom, kot je na primer slabo finančno stanje ali stanovanjska problematika. Ta dva razloga sta bila poleg nasilja najpogostejša. Menim, da z omembo drugega razloga sogovornice skušajo zmanjšati pomen nasilja kot poglavitnega razloga za svoj prihod v materinski dom, ob tem pa ne trdim, da drugi razlog ni verodostojen ali resničen, temveč sem mnenja, da z njegovo navedbo sogovornice skušajo prekriti dejstvo, da so si želele oditi prav zaradi nasilja.

Skoraj vse sogovornice so za povzročitelja nasilja označile svoje soproge oziroma partnerje, kar se je popolnoma ujemalo z mojimi pričakovanji. Presenetila me je navedba ene izmed sogovornic, da so bili do nje nasilni zgolj partnerjevi starši, obenem pa je rekla, da jo moti to, da njen mož ve za nasilje, ki ga vršijo nad njo, vendar ničesar ne ukrene, ampak mirno in tiho sedi ali pa pri nasilnem dejanju celo podpre svoje starše. Menim, da je s tem odnosom njen mož prav tako nasilen do nje, saj odobrava in celo podpira nasilno dejanje svojih staršev. Sem pa dobila občutek, da moja sogovornica tega ni dojemala kot nasilje z moške strani. Ena od žensk, s katerimi sem se pogovarjala, pa je za povzročitelje nasilja označila tako partnerja kot tudi njegovo družino in ožje sorodstvo, saj so za nasilje vedeli, pa ji nihče ni pomagal, ravno nasprotno, njenega partnerja so k nasilju še spodbujali. Menim, da se je ta sogovornica dobro

zavedala tega, da je sokrivec za nasilje tudi tisti, ki ve (in vidi), kaj se dogaja, pa kljub temu ne ukrepa in o tem ne obvesti za to pristojnih, da bi pomagali žrtvi.

Na podlagi raziskave sem ugotovila tudi to, da materinski dom vsem svojim uporabnicam nudi pogovor s strokovnimi delavkami. Ne vem pa, kako uporabnicam dodeljujejo ostale oblike pomoči, ki se odvijajo izven materinskega doma, v povezavi z drugimi organizacijami. Nisem ugotovila, da bi bilo to na kakršenkoli način povezano z vrsto ali pogostostjo nasilja. Sem pa opazila, da so bile uporabnice, ki so bile že prej nastanjene v varni hiši ali v kriznem centru, deležne manj pomoči izven materinskega doma kakor tiste, ki prej niso bile nastanjene v nobenem drugem centru ali zavetišču. Nimam pa podatka, ali jim je bila tovrstna pomoč dejansko ponujena, pa so jo zavrnile same.

Vsaka posameznica ima možnost umika na varno, zdravstveno pomoč, psihosocialno pomoč, zaščito pred nadaljnjim nasiljem, pravno pomoč, varstvo človekovih pravic in možnost psihoterapevtskega oziroma psihološkega svetovanja (Filipčič et al. 2014: 244-247).

Vse uporabnice so svojo izkušnjo bivanja v materinskem domu ocenile kot pozitivno, najbolj pa me je presenetila trditev kar polovice sogovornic, da materinski dom zanje naredi dovolj. Niti ena izmed njih pa tega izraza ni pojasnila, zato iz tega težko karkoli sklepamo. Gre za subjektivno pojmovanje, vsak ima namreč svojo predstavo o tem, kdaj nekdo zanj naredi dovolj.

Uporabnice so imele zelo deljena mnenja o pomanjkljivostih materinskega doma. Ene so si želele več pogovora, druge več informacij, tretje pa več razumevanja s strani tamkajšnjega osebja.

Vsak primer je unikaten in edinstven, zato sem mnenja, da bi bilo najbolje, če bi zaposleni v materinskem domu vsako uporabnico individualno povprašali, kaj potrebuje in kakšnih oblik pomoči si želi in nato izhajali iz tega. Menim, da bi bil to najbolj učinkovit pristop, saj ne bi posploševali in vsaka ženska bi lahko dobila tisto, kar potrebuje.

16.1 TEŽAVE PRI IZVEDBI

Težave sem imela pri pridobivanju uporabnic, ki bi bile o svoji izkušnji pripravljene spregovoriti. Poklicala sem v Materinski dom Zavoda Pelikan–Karitas v Štepanjskem naselju, kjer sem pred dvema letoma opravljala prakso in tamkajšnjo vodjo vprašala, ali obstaja možnost, da bi prišla k njim in tam izvedla nekaj intervjujev, ki jih potrebujem v sklopu študija. Vodja se je s tem sicer strinjala, a je morala prej vprašati tudi uporabnice, ali je katera pripravljena sodelovati in deliti svojo izkušnjo. Sporočila mi je, da se je javilo šest trenutnih uporabnic, ki so bile pripravljene odgovarjati na moja vprašanja. Kasneje sta dve od njih iz meni neznanih razlogov odpovedali sodelovanje. Ostalih šest sem kontaktirala sama osebno, saj je bilo pet izmed njih nekdanjih uporabnic, ena pa je bila uporabnica drugega materinskega doma.

Občasno se je pojavila tudi težava pri nerazumevanju vprašanj, ali pa je sogovornici zmanjkalo besed. Takrat sem ji pomagala s podvprašanji, da ji je bilo lažje. Ostalih večjih težav pri sami izvedbi delno strukturiranega intervjuja nisem imela.

16.2 TEŽAVE PRI OBDELAVI PODATKOV

Pridobljeno empirično gradivo, ki sem ga kodirala, ni zadostovalo kot podlaga za poglobljen vpogled v čas, ki so ga uporabnice preživele ali ga preživljajo v materinskem domu. Njihove izkušnje so po mojem mnenju veliko bolj kompleksne. Zdi se mi, da če bi intervjuvala več uporabnic, bi lahko prišla do bolj natančnih in poglobljenih rezultatov. Takšna raziskava bi lahko bila podlaga za nadaljnje, bolj poglobljene raziskave na tem področju.

17 SKLEPI

- Najpogostejša oblika nasilja nad uporabnicami Materinskega doma je psihično nasilje.
- Uporabnice so v veliki večini deležne več različnih oblik nasilja hkrati.
- Veliko dejanj težko opredelimo kot zgolj eno obliko nasilja, saj gre v večini primerov za preplet več različnih oblik nasilja.
- Povzročitelji nasilja so v vseh primerih osebe, ki so uporabnicam zelo blizu.
- Razlogi za nasilje so zelo različni, najbolj pa prevladuje povzročitelju nezaželen odziv na njegove besede ali dejanja ter prisotnost različnih čustev.
- Uporabnice se v veliki večini sicer odločajo za spremembe načina svojega življenja, vendar jih ne izpeljejo vse.
- Trenutne in nekdanje uporabnice Materinski dom doživljajo kot spremembo v svojem življenju, kot prostor kamor so se umaknile, da bi začele znova.
- Materinski dom nudi svojim uporabnicam različne oblike pomoči, od katerih sta najpogostejši pogovori s strokovnimi delavkami in informiranje uporabnic s strani osebja doma.
- Materinski dom se povezuje z različnimi organizacijami in in na ta način omogoča še bolj raznolike oblike pomoči (svetovanje, terapija, delavnice, pogovori, ipd.).
- Najpogosteje se Materinski dom povezuje s Študijsko-raziskovalnim centrom, kjer poteka psihoterapija in z Društvom za nenasilno komunikacijo.
- Uporabnice, ki so bile prej nastanjene v kriznem centru ali varni hiši, so deležne manj pomoči, ki jo nudi Materinski dom izven svojih prostorov.
- Posamezne uporabnice se soočajo s strahovi, kako bo, ko bodo zapustile Materinski dom in se zaradi predhodnih izkušenj ne počutijo varne in sposobne za samostojno življenje.

18 PREDLOGI

- Ob prihodu v Materinski dom bi morala biti vsaka uporabnica deležna predstavitve vseh obstoječih oblik pomoči, da bi lahko sama izbrala najustreznejšo.
- Uporabnice bi bilo potrebno seznaniti z njihovimi pravicami in možnostmi za umik oziroma iskanje pomoči, če se še kdaj znajdejo v takšni oziroma podobni situaciji.
- Organizirati bi bilo potrebno posebno skupino za samopomoč, ki bi se sestajala npr. enkrat tedensko in bi bila namenjena tako nekdanjim kot trenutnim uporabnicam z izkušnjo nasilja. Nekdanje uporabnice doma bi lahko delile svoje izkušnje in poročale o svojem napredovanju in na ta način morda pomagale trenutnim uporabnicam.

Glede na to, da je nasilje povsod po svetu zelo razširjeno, menim, da bi morali dati večji poudarek preventivi in bolj ozaveščati ljudi o nasilju, že majhne otroke. Tako bi vsak posameznik znal prepoznati nasilje in bi vedel, kje lahko poišče pomoč. Menim, da bi morali biti bolj informirani o tem, kakšne oblike pomoči so nam na voljo in kje jih lahko dobimo.

19 ZAKLJUČEK

Ko se v razmerju pojavi kakršno koli nasilje, so žrtvi kršene osnovne človekove pravice, izgubi občutek varnosti, zato se močno spremeni kvaliteta njenega življenja.

Center za socialno delo je institucija, ki se ukvarja tako s povzročitelji, kakor tudi z žrtvami nasilja, le da so žrtve v večini primerov tiste, ki tja pridejo kot prostovoljne uporabnice, storilci pa so največkrat neprostovoljni. Oboji naj bi bili deležni pomoči, ki jo potrebujejo, če zanje zaprosijo, da bi se zvišala kvaliteta njihovega življenja. Ko gre za nasilje, se socialni delavci običajno bolj posvetijo žrtvi, saj je le-ta ogrožena. Pomoč temelji tako na pogovoru, informiranju in svetovanju s strani socialnih delavcev kakor tudi povezovanju z različnimi organizacijami, društvi, zavodi, šolami, bolnicami in podobno. Delo socialnega delavca na področju nasilja temelji na nudenju podpore in pomoči, s katero skuša tako žrtvi, kot tudi storilcu pomagati iz nastale situacije. Preko zagovorništva se trudi spodbujati k družbenemu razvoju in spremembam, ki bi pomenile bolj pravično in enako družbo za vse, predvsem za žrtve. Center za socialno delo se trudi na različne načine opozoriti ljudi na stvari, ki se v družbi dogajajo, pa so največkrat namerno prezrte. Nasilje počasi izgublja oznako tabu teme, saj o njem veliko več govorimo, k čemur pa je nedvomno veliko doprineslo prav socialno delo. Danes veliko več žrtev spregovori o nasilju, ki se jim dogaja in išče načine za umik oziroma rešitev težav. Pri tem so žrtvam v veliko pomoč krizni centri, varne hiše in materinski domovi, kamor se lahko zatečejo. Tam jim pomagajo delati na sebi in na novo zaživeti, saj nekdo, ki je bil deležen nasilja, potrebuje čas za okrevanje. Poleg tega so žrtve v večini primerov deležne več oblik nasilja hkrati, ki se med seboj prepletajo, nasilje pa je največkrat prisotno že dlje časa. Pomembno je, da ne zanemarimo teže nasilnih dejanj, ampak jim damo prostor, v katerem jih raziščemo in predelamo z osebami, ki so jih doživele in jim na ta način pokažemo, da za nasilje ni opravičila. Zavedati se je potrebno, da je vsak posameznik zgodba zase in ima pravico do individualne obravnave. Nihče nima pravice posegati v naš osebni prostor, če mi sami nismo privolili v to, saj se tudi naša svoboda konča, kjer se začne svoboda nekoga drugega.

20 VIRI IN LITERATURA

- Aničić, K., Bezenšek Lalić, O., Cvetežar, I. Š., Čulk, D., Glušič Terbovc, T., Hočevnar, M., Papež, I., Rus Makovec, M., Velički, J., Vučenović, L., Žgajnar, B. (2007) *Na poti iz nasilja. Prakse in dela proti nasilju nad ženskami*. Ljubljana: Društvo SOS telefon.
- Aničić, K. (2007) Vpliv socialnih mrež na procese ne/reševanja nasilja. V: Aničić, K., Bezenšek Lalić, O., Cvetežar, I. Š., Čulk, D., Glušič Terbovc, T., Hočevnar, M., Papež, I., Rus Makovec, M., Velički, J., Vučenović, L., Žgajnar, B. (2007) *Na poti iz nasilja. Prakse in dela proti nasilju nad ženskami*. Ljubljana: Društvo SOS telefon.
- Antić Gaber, M., Selišnik, I. (2013) Zakonodaja o nasilju nad ženskami v Sloveniji, globalni okvir, mednarodno pravo in lokalne posebnosti. V: Leskošek, V., Antić Gaber, M., Selišnik, I., Filipčič, K., Urek, M., Matko, K., Zaviršek, D., Sedmak, M., Kralj, A. (2013) *Nasilje nad ženskami v Sloveniji*. Maribor: Založba Aristej.
- Bučar- Ručman, A. (2004) *Nasilje in mladi*. Novo mesto: Klub mladinski kulturni center.
- Center za socialno delo Ljubljana-Šiška, Materinski dom Ljubljana. Dostopno na: <http://www.csd-lj-siska.si/matdom/matdom.asp>, datum zadnjega ogleda: 31. 10. 2016.
- Čačinovič Vogrinčič, G., Kobal, L., Mešel, N., Možina, M. (2005) *Vzpostavljanje delovnega odnosa in osebnega stika*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo Univerze v Ljubljani.
- Dragoš, S., Leskošek, V. (2003) *Družbena neenakost in socialni kapital*. Ljubljana: Mirovni inštitut, Inštitut za sodobne družbene in politične študije.
- Fromm, E. (1975) *Anatomija ljudske destruktivnosti 2*. Zagreb: Naprijed.
- Global Definition of Social Work. Dostopno na: <http://ifsw.org/get-involved/global-definition-of-social-work/> (8. 3. 2017).
- Grabrijan, B. (2010) *Materinski domovi in varne hiše 17 let po ustanovitvi*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Horvat, D., Matko, K. (2014) Oblike pomoči, pristojnosti in organizacije, ki nudijo pomoč ženskam in otrokom- žrtvam nasilja, ter delajo z osebami, ki povzročajo nasilje. V: Veselič, Š., Horvat, D., Plaz, M. (2014) *Priročnik za delo z ženskami in*

- otroki z izkušnjo nasilja*- Izdaja ob 25. obletnici delovanja Društva SOS telefon. Ljubljana: Društvo SOS telefon.
- Horvat, D., Lešnik, D., Plaz, M. (2004) *Psihosocialna pomoč ženskam in otrokom, ki preživljajo nasilje*: priročnik. Ljubljana: Društvo SOS telefon za ženske in otroke - žrtve nasilja.
 - Klančar, T., Skornšek Pleš, T., Nahtigal, K., Božnik, D. (2010) *365 dni boja proti nasilju nad ženskami v Ljubljani*. Ljubljana: Mestna občina Ljubljana, oddelek za zdravje in socialno varstvo.
 - Kmet, S. (2012) Izsek (emocionalnega in spolnega) »nasilja« v (obstojećih in porajajoćih se) partnerskih razmerjih. V: Plesničar M., Mojca (2012) *Nežnejši spol? Ženske, nasilje in kazenskopравни sistem*. Ljubljana: Inštitut za kriminologijo pri pravni fakulteti.
 - Kozmik, V., Dobnikar, M. (1999) *Dosje: Nasilje nad ženskami*. Ljubljana: Urad vlade Republike Slovenije za žensko politiko.
 - Leskovšek, V. (2014) Razvoj dela na področju nasilja nad ženskami v Sloveniji. V: Veselić, Š., Horvat, D., Plaz, M. (2014) *Priročnik za delo z ženskami in otroki z izkušnjo nasilja*- Izdaja ob 25. obletnici delovanja Društva SOS telefon. Ljubljana: Društvo SOS telefon.
 - Leskošek, V., Antić Gaber, M., Selišnik, I., Filipčič, K., Urek, M., Matko, K., Zaviršek, D., Sedmak, M., Kralj, A. (2013) *Nasilje nad ženskami v Sloveniji*. Maribor: Založba Aristej.
 - Leskošek, V. (2013) Vpliv nasilja na zdravje žensk. V: Leskošek, V., Antić Gaber, M., Selišnik, I., Filipčič, K., Urek, M., Matko, K., Zaviršek, D., Sedmak, M., Kralj, A. (2013) *Nasilje nad ženskami v Sloveniji*. Maribor: Založba Aristej.
 - Leskošek, V. (2002) Zavrnjena tradicija: Ženske in ženskost v slovenski zgodovini od 1890-1940. Ljubljana: Založba/* cf.
 - Matko, K., Horvat, D. (2016) *Kako poročati o nasilju v družini in o nasilju nad ženskami*- Priročnik za medije. Ljubljana: Društvo SOS telefon.
 - Mead, G. H. (1997) *Um, sebstvo, družba*. Ljubljana: Krtina.
 - Mesec, B. (2014), *Metodologija raziskovanja v socialnem delu 2: Kvalitativne raziskave (Študijsko gradivo za interno uporabo)*. Ljubljana: FSD.

- Mesec, B. (2009), *Metodologija raziskovanja v socialnem delu 1: Načrtovanje raziskave (študijsko gradivo za interno uporabo)*. Ljubljana: FSD.
- Oakley, A. (2000) *Gospodinja*. Ljubljana: Založba/* cf.
- Obran, N. (2014) *Nasilje nad ženskami- Prav (n) e poti v varno življenje žensk in otrok*. Ljubljana: Društvo za nenasilno komunikacijo.
- Plaz, M. (2014) *Nasilje nad ženskami v partnerskih in sorodstvenih odnosih*. V: Veselič, Š., Horvat, D., Plaz, M. (2014) *Priročnik za delo z ženskami in otroki z izkušnjo nasilja-* Izdaja ob 25. obletnici delovanja Društva SOS telefon. Ljubljana: Društvo SOS telefon.
- Plaz, M. (2004) *Nasilje proti ženskam: oblike, stereotipi in dejstva, posledice, dinamika in normalizacija nasilja, zakaj ženske vztrajajo v nasilju*. V: Horvat, D., Lešnik, D., Plaz, M. (2004) *Psihosocialna pomoč ženskam in otrokom, ki preživljajo nasilje: priročnik*. Ljubljana: Društvo SOS telefon za ženske in otroke - žrtve nasilja.
- Plesničar M., Mojca (2012) *Nežnejši spol? Ženske, nasilje in kazenskopравни sistem*. Ljubljana: Inštitut za kriminologijo pri pravni fakulteti.
- Podgornik Pulec, N. (2012) *Kriva je Eva*. Androcentrična konstrukcija stvarnosti in manifestiranje psihičnih kriz žensk. Ljubljana: Vega.
- Urek, M. (2013) *Nasilje nad ženskami v partnerskih odnosih in v zasebni sferi v Sloveniji*. V: Leskošek, V., Antić Gaber, M., Selišnik, I., Filipčič, K., Urek, M., Matko, K., Zaviršek, D., Sedmak, M., Kralj, A. (2013) *Nasilje nad ženskami v Sloveniji*. Maribor: Založba Aristej.
- Van der Ent, D. W., Evers, Th. D., Ko mduur, K. (2001) *Nasilje nad ženskami- odgovornost policije*. Ljubljana: Ženska svetovalnica.
- Veselič, Š., Horvat, D., Plaz, M. (2014) *Priročnik za delo z ženskami in otroki z izkušnjo nasilja-* Izdaja ob 25. obletnici delovanja Društva SOS telefon. Ljubljana: Društvo SOS telefon.
- Vučenivić, L. (2007) *Dobre prakse nevladnih organizacij na področju nasilja nad ženskami*. V: Aničić, K., Bezenšek Lalić, O., Cvetežar, I. Š., Čulk, D., Glušič Terbovc, T., Hočevvar, M., Papež, I., Rus Makovec, M., Velički, J., Vučenović, L., Žgajnar, B. (2007) *Na poti iz nasilja. Prakse in dela proti nasilju nad ženskami*. Ljubljana: Društvo SOS telefon.

- Žužul, M. (1989) *Agresivno ponašanje: Psihologijska analiza*. Zagreb: Radna zajednica Republičke konferencije Saveza socijalističke omladine Hrvatske.

21 PRILOGE

21.1 VODILO ZA INTERVJU

- 1.) Na kratko se predstavite, povejte, koliko ste stari, od kod prihajate in koliko časa že bivate v materinskem domu.
- 2.) Iz kakšnega razloga ste prišli živeti v materinski dom?
- 3.) Katere vrste (katerih vrst) nasilja ste bili deležni? Lahko to prosim opišete na svojem primeru.
- 4.) Kakšne oblike pomoči pri vaših težavah z nasiljem vam nudi materinski dom?
- 5.) S katerimi organizacijami za pomoč pri nasilju vas je povezal materinski dom (dostop do katerih vam nudi)?
- 6.) Na lestvici od 1 do 10 prosim ocenite, koliko po vašem mnenju za vas naredi osebje materinskega doma? Kaj predlagate, kaj pogrešate?
- 7.) Kako zadovoljni ste z oblikami pomoči, ki vam jih nudijo v materinskem domu?

21.2 INTERVJU A

- 1.) Na kratko se predstavite, povejte, koliko ste stari, od kod prihajate in koliko časa že bivate v materinskem domu.**

Prihajam iz Bosne (1), v Slovenijo sem se preselila pred devetimi leti nazaj zaradi moža (2), ki je takrat že živel v Sloveniji (3). Stara sem 34 let (4) in imam dva otroka (5). Sem bivša stanovalka materinskega doma (6), v njem sem živela 8 mesecev (7).

- 2.) Iz kakšnega razloga ste prišli živeti v materinski dom?**

Prišla sem zaradi nasilja (8).

- 3.) Katere vrste (katerih vrst) nasilja ste bili deležni? Lahko to prosim opišete na svojem primeru.**

Bila sem žrtev nasilja (9), in sicer verbalnega (10), psihičnega (11) in ekonomskega (12) s strani staršev mojega moža (13). Niso mi dovolili, da svoja otroka vzgajam tako, kot bi želela (14), ampak so moji vzgoji ves čas nasprotovali (15), dajali otrokoma potuho (16) in me verbalno poniževali (17). Nisem smela razpolagati s svojim denarjem (porodniškim nadomestilom) (18). Kasneje mi niso dovolili, da bi si poiskala delo (19). Ko sem si naskrivaj našla delo (20), so mi grozili (21), tako da sem popustila in ostala doma (22). Približno šest let sem živela pretežno v stanovanju (23), saj so mi največkrat preprečili odhod od doma (kava s prijateljicami, nakupovanje hrane, ipd.) (24). Očitani so mi in me prepričevali, da si želim drugega partnerja (25), da bi zapustila njunega sina (26), da nimam pravice hoditi okrog sama (27). Ves čas so ponavljali in mi grozili, da lahko delam in počnem samo stvari, katere mi bodo oni dovolili. (28). Ko sem se dokončno odločila oditi (29), sta mi tašča in tast očitala, da sem bila zagotovo na skrivaj z drugim moškim (30) in da moja otroka sploh nista njuna vnuka (31). Moj mož na vse to ni rekel nič (32), vedno je molčal ali pa se je postavil na stran svojih staršev (33), mene ni nikoli zaščitil (34). Moj predlog je bil, da se izseliva iz skupne hiše, ki smo si jo delili z njegovimi starši in začneva na novo (35), sama z otroki (36), a na to ni pristal (37), češ da ne želi živeti brez svojih staršev (38). Ko sem se sama z otrokoma odselila v materinski dom (39), so mi vse trije grozili (40), da bodo otroka odpeljali v Bosno (41) in ju ne bom nikoli več videla (42), da bom izgubila bitko za skrbništvo (43), občasno so prihajali pred materinski dom (44), me klicali, naj pridem ven (45), kje sem (46), da bi radi videli otroke (47). Na tak način so vznemirjali otroka in mene (48).

- 4.) Kakšne oblike pomoči pri vaših težavah z nasiljem vam nudi materinski dom?**

V materinskem domu sem imela ves čas na razpolago socialne delavke, (49) s katerimi sem se lahko pogovarjala o svojih težavah z nekdanjim partnerjem in njegovimi starši (50). Ostalih oblik pomoči v zvezi z nasiljem nisem bila deležna (51), saj jih niti nisem potrebovala (52). So mi pa pomagali, da sem se lahko umaknila iz nasilnega okolja (53) in se počasi postavila na svoje noge (54).

- 5.) S katerimi organizacijami za pomoč pri nasilju vas je povezal materinski dom (dostop do katerih vam nudi)?**

Nisem bila povezana z nobeno organizacijo za pomoč pri nasilju (55), saj - kot sem že omenila - tega nisem potrebovala (56).

6.) Na lestvici od 1 do 10 prosim ocenite, koliko po vašem mnenju za vas naredi osebje materinskega doma? Kaj predlagate, kaj pogošate?

Menim, da je osebje materinskega doma zame naredilo dovolj (57). Ocenila bi jih z 8 (58). Moja izkušnja je pozitivna (59). Nimam nobenega posebnega predloga (60).

7.) Kako zadovoljni ste z oblikami pomoči, ki vam jih nudijo v materinskem domu?

Z oblikami pomoči, ki mi jih je nudil materinski dom, sem bila zadovoljna (61).

21.3 INTERVJU B

- 1.) **Na kratko se predstavite, povejte, koliko ste stari, od kod prihajate in koliko časa že bivate v materinskem domu.**

Prihajam iz Prekmurja, in sicer iz Murske sobote (1), sicer pa sem kar nekaj let živela s partnerjem v Dolgi vasi v Lendavi (2). Imam samo osnovnošolsko izobrazbo (3), stara sem 24 let (4) in imam dve dvojčici (5). V materinskem domu bivam že približno dva meseca (6).

- 2.) **Iz kakšnega razloga, ste prišli živeti v materinski dom?**

Razlog, da sem prišla, je bila stanovanjska problematika (7) in nasilje (8).

- 3.) **Katere vrste (katerih vrst) nasilja ste bili deležni? Lahko to prosim opišete na svojem primeru.**

Partner je nad mano izvajal (9) psihično (10), fizično (11), verbalno (12) in ekonomsko nasilje (13). Neprestano me je žalil (14), nisem smela razpolagati s svojim denarjem, vsega mi je vzel (15). Ko sem potrebovala karkoli iz trgovine, je po nakupih odšel on sam ali pa nekdo iz njegove družine (16). Večkrat me je tudi pretepel (17). Nekateri člani njegove družine so nekajkrat tepežu prisostvovali (18), a ga pri dejanju niso skušali zaustaviti, (19) temveč so ga celo spodbujali (20). Nekoč me je 4 ure pretepal (21), ker mu nisem želela izročiti svojega osebnega dokumenta (22). Najprej me je udarjal z rokami (23), nadaljeval je z brcanjem (24), za tem še s kablom (25), za konec pa mu je njegov sorodnik izročil še pas, s katerim me je pretepel (26). Bala sem se ga zapustiti in oditi (27), saj ni bil nasilen samo on, ampak tudi vsa njegova družina (28), ki me je v njegovi odsotnosti zasledovala (29) in prisluškovala mojim telefonskim pogovorom (30). Ko sem vendarle zbrala pogum za odhod, sta imeli moji dvojčici šele leto in pol (sedaj sta stari osem let) (31). Pobegnili sem sama, brez dvojčic, in sicer za začetek v krizni center (32), od tam pa so me za sedem mesecev preselili v varno hišo (33). Za tem sem prišla v materinski dom (34).

- 4.) **Kakšne oblike pomoči pri vaših težavah z nasiljem vam nudi materinski dom?**

Nudi mi vsakodnevni pogovor s socialnimi delavkami (35).

- 5.) **S katerimi organizacijami za pomoč pri nasilju vas je povezal materinski dom (dostop do katerih vam nudi)?**

Materinski dom me ni povezal z nobeno organizacijo (36), saj so se s tem ukvarjale strokovne delavke varne hiše, kjer sem bila nastanjena prej (37).

- 6.) **Na lestvici od 1 do 10 prosim ocenite, koliko po vašem mnenju za vas naredi osebje materinskega doma? Kaj predlagate, kaj pogrešate?**

Ocenila bi jih z oceno 9 (38). Sama sem v materinski dom prišla bolj zaradi slabega finančnega stanja (39) in ker nisem imela strehe nad glavo (40), ne toliko zaradi nasilja (41). Glede pogovorov, ki mi jih

nudijo (42), da se lažje soočam s svojo preteklostjo in napredujem (43), pa se mi zdi, da naredijo dovolj (44), tako da ničesar ne pogrešam (45).

7.) Kako zadovoljni ste z oblikami pomoči, ki vam jih nudijo v materinskem domu?

Moja izkušnja do sedaj je pozitivna (46). Sem zelo zadovoljna (47).

21.4 INTERVJU C

- 1.) Na kratko se predstavite, povejte, koliko ste stari, od kod prihajate in koliko časa že bivate v materinskem domu.**

Ko sem bila mlajša, sem živel v Ljubljani (1), kasneje pa sem se s partnerjem preselila v Trebnje (2). Stara sem 26 let (3), imam dva otroke (4), v materinskem domu bivam že dva meseca (5).

- 2.) Iz kakšnega razloga, ste prišli živeti v materinski dom?**

Prišla sem zaradi nasilja (6) in denarne stiske (7).

- 3.) Katere vrste (katerih vrst) nasilja ste bili deležni? Lahko to prosim opišete na svojem primeru.**

Deležna sem bila psihičnega (8), verbalnega (9) in ekonomskega nasilja (10) s strani partnerja (11). Partner mi je prepovedoval ličenje in lakiranje nohtov (12). Nosila sem lahko samo obleke, ki mi jih je izbral on (13). Las si nisem smela barvati, saj je bilo zanj to nesprejemljivo (14). Hiše nisem smela zapuščati brez njegovega dovoljenja (15). Kar sem naredila, zanj nikoli ni bilo dovolj dobro, vedno je imel pripombe (16). Ko sem šla kositi travo za hišo, je hodil za mano in preverjal, če sem dobro pokosila (17). Pri spolnih odnosih ali med preoblačenjem me je žalil, (18) kakšna da sem, da imam strije in grdo telo (19). Prepovedal mi je izdelavo osebnega dokumenta (20). Moje finance je nadziral on (21), saj sem bila zaposlena v njegovem lokalu (22). V treh letih dela sem dobila vsega skupaj približno 200 evrov (23), vse ostalo je zadržal zase (24). Ni mi dovolil, da bi imela mobilni telefon na naročnino (25), saj ga po njegovem mnenju nisem potrebovala (26). Njegov sin, ki je živel z nami, je po hiši kradel denar in zlatino (27). Kljub temu, da je moj partner za to vedel (28), je za izginotje obojega obtoževal mene (29). Njegova družina je poznala situacijo (30), zato mi je pomagala, da sem se rešila iz nje (31).

- 4.) Kakšne oblike pomoči pri vaših težavah z nasiljem vam nudi materinski dom?**

Nudijo mi pogovore s socialnimi delavkami materinskega doma (32) in povezavo z drugimi organizacijami, kjer predelujem svojo izkušnjo nasilja (33).

- 5.) S katerimi organizacijami za pomoč pri nasilju vas je povezal materinski dom (dostop do katerih vam nudi)?**

Ponudili so mi sodelovanje s Študijsko-raziskovalnim centrom (34), kjer potekajo psihoterapije (35).

- 6.) Na lestvici od 1 do 10 prosim ocenite, koliko po vašem mnenju za vas naredi osebje materinskega doma? Kaj predlagate, kaj pogrešate?**

Ocenila bi jih z 9 (36). Z njihovim dosedanjim delom sem zelo zadovoljna (37).

- 7.) Kako zadovoljni ste z oblikami pomoči, ki vam jih nudijo v materinskem domu?**

Sem zelo zadovoljna (38).

21.5 INTERVJU D

- 1.) Na kratko se predstavite, povejte, koliko ste stari, od kod prihajate in koliko časa že bivate v materinskem domu.**

Stara sem 27 let (1), prihajam iz Ljubljane (2) in trenutno živim sama s svojima dvema otrokoma (3). V materinskem domu sem bivala leto in pol (4).

- 2.) Iz kakšnega razloga ste prišli živeti v materinski dom?**

Razlog za prihod je bilo nasilje (5). Nisem imela dovolj denarja (6), da bi šla v podnajem (7).

- 3.) Katere vrste (katerih vrst) nasilja ste bili deležni? Lahko to prosim opišete na svojem primeru.**

Bila sem žrtev fizičnega (8), psihičnega (9), ekonomskega (10) in verbalnega nasilja (11). Partner (12) je občasno, preden sva imela otroka, z mano fizično obračunal (13) vsakič, ko se je opit vrnil domov (14), in kadar se na njegove provokacije nisem odzvala tako, kot bi on želel (15). Psihično se je nadme spravljal vsak dan (16), ko je bil slabe volje (17) ali mu kaj ni bilo po godu (18). Ker je bil brez službe, me je ves čas nadlegoval tudi za denar (19). Ker mu nisem želela dajati denarja, me je prišel žaliti (20). Velikokrat me je poniževal tudi brez razloga, ko je bil nerazpoložen (21).

- 4.) Kakšne oblike pomoči pri vaših težavah z nasiljem vam nudi materinski dom?**

Materinski dom mi je nudil pogovor s strokovnimi delavkami (22). Omogočili pa so mi tudi psihoterapijo (23).

- 5.) S katerimi organizacijami za pomoč pri nasilju vas je povezal materinski dom (dostop do katerih vam nudi)?**

Materinski dom me je povezal s Študijsko-raziskovalnim centrom (24), kamor sem hodila na psihoterapijo (25).

- 6.) Na lestvici od 1 do 10 prosim ocenite, koliko po vašem mnenju za vas naredi osebje materinskega doma? Kaj predlagate, kaj pogrešate?**

Njihovo delo bi ocenila z 8 (26). Zdi se mi, da naredijo dovolj (27), pogrešala sem samo malo več svobode (28), motil me je nadzor zaposlenih (29).

- 7.) Kako zadovoljni ste z oblikami pomoči, ki vam jih nudijo v materinskem domu?**

Z oblikami pomoči, ki so mi jih nudili v materinskem domu, sem bila zadovoljna (30). Moja izkušnja je pozitivna (31).

21.6 INTERVJU E

- 1.) Na kratko se predstavite, povejte, koliko ste stari, od kod prihajate in koliko časa že bivate v materinskem domu.**

Prihajam iz Ukrajine (1), stara sem 32 let (2) in sem učiteljica Ruščine (3). V Slovenijo sem se preselila zaradi želje po družini (4). S partnerjem in njegovo družino sem živela v Idriji (5). Imam enega otroka (6) in v materinskem domu bivam en mesec (7).

- 2.) Iz kakšnega razloga, ste prišli živeti v materinski dom?**

Prišla sem zaradi psihičnega nasilja (8).

- 3.) Katere vrste (katerih vrst) nasilja ste bili deležni? Lahko to prosim opišete na svojem primeru.**

Deležna sem bila predvsem psihičnega nasilja (9). Moj partner (10) je bil večino časa zelo razdražljiv in slabe volje (11). Ko sem ga na primer kaj vprašala, je odgovarjal zelo agresivno (12). Nikoli nikamor nisva šla (13), 24 ur na dan sem bila zaprta v stanovanju (14). Po dveh letih takšnega življenja sem se odločila (15), da če on ne želi nikamor z mano, bom šla pa s prijateljicami na biljard in pijačo (16). Po tem mi je očital, da vsak dan hodim ven in se dobivam z drugimi moškimi (17). Velikokrat me je tudi izzival (18) tako, da se je gol sprehajal okoli mene (19), spolnih odnosov z mano pa ni želel imeti (20). Njegovi starši so mi ves čas očitali, da sem tečna in razdražljiva, (21) občasno so me tudi poniževali (22), nekega dne pa so mi rekli, da me naslednji dan ne želijo več videti v njihovi hiši (23). Spakirala sem svoje stvari in odšla — za začetek v krizni center (24), dokler nisem dobila sobe v materinskem domu (25).

- 4.) Kakšne oblike pomoči pri vaših težavah z nasiljem vam nudi materinski dom? Socialne delavke so mi ves čas na voljo za pogovor (26).**

- 5.) S katerimi organizacijami za pomoč pri nasilju vas je povezal materinski dom (dostop do katerih vam nudi)?**

Moja izkušnja nasilja ni bila tako huda, da bi potrebovala povezavo s kakšno organizacijo (27), bolj sem potrebovala prostor za umik od tam, kjer sem postala nezaželen (28).

- 6.) Na lestvici od 1 do 10 prosim ocenite, koliko po vašem mnenju za vas naredi osebje materinskega doma? Kaj predlagate, kaj pogrešate?**

Ocenila bi jih z 10 (29). Materinski dom po mojem mnenju naredi ogromno (30). Jaz sem veliko boljše volje, od kar sem tu (31). Nič ne pogrešam (32) in nimam nobenih posebnih predlogov (33).

- 7.) Kako zadovoljni ste z oblikami pomoči, ki vam jih nudijo v materinskem domu?**

Sem zelo zadovoljna (34).

21.7 INTERVJU F

- 1.) Na kratko se predstavite, povejte, koliko ste stari, od kod prihajate in koliko časa že bivate v materinskem domu.**

Stara sem 38 let (1), prihajam iz Maribora (2), v materinskem domu bivam že eno leto (3). Imam štiri otroke (4), od tega imata dva status otrok s posebnimi potrebami (avtizem) (5).

- 2.) Iz kakšnega razloga ste prišli živeti v materinski dom?**

Prišla sem, ker bi mi sicer CSD odvezl otroke (6), in pa tudi zaradi nasilja (7) s strani mojega partnerja (8).

- 3.) Katere vrste (katerih vrst) nasilja ste bili deležni? Lahko to prosim opišete na svojem primeru.**

Bila sem žrtev verbalnega (9), fizičnega (10), psihičnega (11) in spolnega nasilja (12). Partner me je velikokrat žalil (13), še posebej zaradi moje nacionalnosti, saj nisem pristna Slovenka (14). Fizično se je občasno spraval name (15), ko kaj ni bilo po njegovo (16). Enkrat me je slekel do golega in od mene zahteval, da tečem okrog hiše (17). Ko se je vrnil nazaj v hišo, sem brez oblek stekla po hribu navzdol k prvi hiši po pomoč (18). Neprestano sem bila v strahu (19), saj nikoli nisem vedela, kako bo reagiral in kaj bo naredil (20). Ker smo živeli v črni gradnji, kjer pogoji za življenje niso bili preveč dobri (vodovod ni bil urejen, ipd.), (21) mi je CSD zagrozil, da moram za eno leto v materinski dom (22), da uredimo bivalne razmere (23), sicer mi bodo vzeli otroke (24). To je bil glavni razlog za moje bivanje v materinskem domu (25).

- 4.) Kakšne oblike pomoči pri vaših težavah z nasiljem vam nudi materinski dom?**

Nudi mi pogovor s socialnimi delavkami (26) in psihoterapijo (27).

- 5.) S katerimi organizacijami za pomoč pri nasilju vas je povezal materinski dom (dostop do katerih vam nudi)?**

Povezali so me s Študijsko-raziskovalnim centrom (28), kjer imam prej omenjene psihoterapije (29).

- 6.) Na lestvici od 1 do 10 prosim ocenite koliko po vašem mnenju za vas naredi osebje materinskega doma? Kaj predlagate, kaj pogrešate?**

Zdi se mi, da sicer naredijo dovolj (30), pogrešam pa malo več razumevanja (31), saj imamo včasih vsi kakšen slab dan, kar pa se mi zdi da tukaj premalokrat razumejo (32), zato bi jih ocenila s 7 (33).

- 7.) Kako zadovoljni ste z oblikami pomoči, ki vam jih nudijo v materinskem domu?**

Sem zadovoljna (34).

21.8 INTERVJU G

- 1.) Na kratko se predstavite, povejte, koliko ste stari, od kod prihajate in koliko časa že bivate v materinskem domu.**

Prihajam iz Srbije (1), v Slovenijo sem se preselila zaradi partnerja (2). Trenutno živim na Igu (3), stara sem 33 let (4) in imam dva otroka (5). V Materinskem domu sem bivala leto dni (6).

- 2.) Iz kakšnega razloga ste prišli živeti v materinski dom?**

Prišla sem zaradi nasilja (7) in zaradi stanovanjskega problema (8). Imela sem tudi denarno stisko (9).

- 3.) Katere vrste (katerih vrst) nasilja ste bili deležni? Lahko to prosim opišete na svojem primeru.**

Deležna sem bila psihičnega (10), fizičnega (11), verbalnega (12) in ekonomskega nasilja (13) s strani partnerja (14). Začelo se je z žaljenjem (15), če kaj ni bilo po njegovo (16). To se je kmalu stopnjevalo do vsakodnevnih žalitev (17) in poniževanja (18). Kmalu je začel nad mano izvajati tudi psihično nasilje (19). Začel me je zapirati v hišo (20), nikamor nisem smela iti (21), pregledoval mi je mobilni telefon (22). Takrat sem delala in redno mi je naskrivaj kradel denar (23). Ko sem ga s tem soočila, pa je z mano tudi fizično obračunal (24). V nekem trenutku je stal za mano, me nekajkrat brcnil (25) in porinil po stopnicah (26). Za mano je nato prišel še s pasom in me pretepel (27). Rekel mi je, naj si to zapomnim za prihodnjič (28). V hiši ni bilo nikogar, zato pa me je pretepal (29). Prepovedoval mi je stike z mojim očetom (30). To se je stopnjevalo do te mere, da nisem več zdržala (31), zato sem zaprosila za bivanje v materinskem domu (32).

- 4.) Kakšne oblike pomoči pri vaših težavah z nasiljem vam nudi materinski dom?**

Nudili so mi predvsem pogovor s socialnimi delavkami (33) in udeležbo na raznih skupinskih aktivnostih, ki so jih organizirali (34).

- 5.) S katerimi organizacijami za pomoč pri nasilju vas je povezal materinski dom (dostop do katerih vam nudi)?**

Povezali so me s Študijsko-raziskovalnim centrom (35), kjer je potekala psihoterapija (36) in delavnica, na kateri smo se pogovarjale o čustvih (37).

- 6.) Na lestvici od 1 do 10 prosim ocenite koliko po vašem mnenju za vas naredi osebje materinskega doma? Kaj predlagate, kaj pogrešate?**

Njihovo delo bi ocenila z 8 (38). Zdi se mi, da je osebje materinskega doma naredilo dovolj (39). Informirali so nas o stvareh, ki nam bi lahko prišle prav (40) in nam organizirali najrazličnejše dejavnosti (41).

- 7.) Kako zadovoljni ste z oblikami pomoči, ki vam jih nudijo v materinskem domu?**

Bila sem zadovoljna z oblikami pomoči, ki so mi jih nudili (42).

21.9 INTERVJU H

- 1.) Na kratko se predstavite, povejte, koliko ste stari, od kod prihajate in koliko časa že bivate v materinskem domu.**

Prihajam iz Bosne (1), trenutno živim v Jaršah (2), stara sem 33 let (3) in imam dva otroka (4). V materinskem domu sem živela 11 mesecev (5).

- 2.) Iz kakšnega razloga ste prišli živeti v materinski dom?**

Razlog za moj prihod v materinski dom je bilo nasilje doma (6).

- 3.) Katere vrste (katerih vrst) nasilja ste bili deležni? Lahko to prosim opišete na svojem primeru.**

Nasilje nad mano je izvajal partner (7) in njegovi starši (8). Bila sem žrtev psihičnega (9), fizičnega (10), verbalnega (11) in ekonomskega nasilja (12). Partner je ves čas spremljal vsak moj korak (13). Ko to ni bilo mogoče (služba), pa je to namesto njega počela njegova mama (14). Telefona in prijateljic nisem smela imeti (15). Prepovedal mi je ličenje in oblačenje v karkoli drugega kot trenirko (16). Ves čas sem bila zaprta v stanovanju (17). Partner se je vsakodnevno spravljal name verbalno (18) in psihično (19). Govoril mi je, da sem grda (20), debela (21), da vse naredim narobe (22), da nič ne znam narediti dobro, ipd.. (23). Dnevno je z mano fizično obračunaval (24). Ko sem bila polna modric, me je pred obiski zapiral v sobo in jim govoril, da spim ali nekaj delam in nimam časa (25). Enkrat me je tako močno pretepel (26), da mi je zlomil roko in sem potrebovala operacijo (27). Na urgenco je šel z mano in reči sem morala, da sem padla, ko sem šla po drva (28). S tem, ko me je zaprl v stanovanje, (29) mi je preprečil tudi, da bi se lahko komu zaupala o svojih težavah (30). Ko sem ga prvič prijavila na Policijo zaradi nasilja, (31) je obljubil, da tega ne bo več počel (32). Za kakšen mesec se je umiril, a je kasneje spet začel (33). Nadzor nad mano je še poostрил (34). Ko sem ga hotela drugič prijaviti, (35) me je naložil v avto in odpeljal v Bosno (36). Otroko tako nisem videla osem mesecev (37). Bila sem brez dokumentov (38). Po osmih mesecih sem klicala na CSD v Slovenijo in povedala svojo zgodbo (39). Pomagali so mi, da sem se vrnila v Slovenijo (40) in šla v krizni center (41), kasneje v varno hišo (42) in potem še v materinski dom (43).

- 4.) Kakšne oblike pomoči pri vaših težavah z nasiljem vam nudi materinski dom?**

Nudil mi je razne delavnice (44), omogočal mi je komunikacijo tako s socialnimi delavkami materinskega doma, (45) kakor tudi s strokovnimi delavci izven njega (46).

- 5.) S katerimi organizacijami za pomoč pri nasilju vas je povezal materinski dom (dostop do katerih vam nudi)?**

Materinski dom mi je nudil povezavo z društvom za nenasilno komunikacijo (47). Omogočili so mi sodelovanje s Študijsko-raziskovalnim centrom (48), kamor sem hodila na psihoterapije (49) in razne

skupinske delavnice, ki so jih organizirali v dvorani materinskega doma (plesne delavnice, pogovori o čustvih, ipd..) (50).

6.) Na lestvici od 1 do 10 prosim ocenite koliko po vašem mnenju za vas naredi osebje materinskega doma? Kaj predlagate, kaj pogrešate?

Njihovo delo bi ocenila s 7 (51). Sicer naredijo veliko, a sem pogrešala malenkost več pomoči in pogovora (52). Pomoči v smislu podaljšanja bivanja (53), saj se sama še nisem čutila sposobno za samostojno življenje, še vedno me je bilo strah (54). Pogovor pa sem pogrešala v tem smislu (55), da bi se več kot samo enkrat na teden s socialno delavko pogovorila na štiri oči in ji povedala, kaj me muči (56). Občasno sem imela občutek, da sem bila glede kakšne stvari premalo informirana s strani osebja (57).

7.) Kako zadovoljni ste z oblikami pomoči, ki vam jih nudijo v materinskem domu?

Bila sem zadovoljna (58).

21.10 INTERVJU I

- 1.) Na kratko se predstavite, povejte, koliko ste stari, od kod prihajate in koliko časa že bivate v materinskem domu.**

Imam dva otroka (1), stara sem 26 let (2) in prihajam iz Kamnika (3), trenutno pa že dve leti živim v Ljubljani (4). V materinskem domu bivam eno leto (5).

- 2.) Iz kakšnega razloga ste prišli živeti v materinski dom?**

Razlog za moj prihod v materinski dom je bilo nasilje (6), ki ga je nad mano izvajal partner (7).

- 3.) Katere vrste (katerih vrst) nasilja ste bili deležni? Lahko to prosim opišete na svojem primeru.**

Deležna sem bila več vrst nasilja (8), in sicer ekonomskega (9), psihičnega (10), verbalnega (11), fizičnega (12) in spolnega (13). Partner se je večkrat fizično spravil name (14), ko se je domov vrnil opit (15). Takrat me je davil (16) ali pa me oklofotal (17), nekajkrat pa me je lovil tudi z nožem (18). Vsakodnevno sem bila deležna njegovih groženj (19), da me bo ubil in da iz najinega doma ne bom odšla živa (20). Nad menoj je izvajal tudi psihični pritisk (21), pregledoval mi je mobilni telefon (22), me zasledoval (23), preverjal, ali sem bila res v službi takrat, ko sem rekla da delam (24). Bil je tudi zelo ljubosumen (25). Večkrat mi je očital, da se dobivam z drugimi moškimi, da ga varam (26). V času najin zveze je bil tudi hospitaliziran v psihiatrični bolnišnici (27), iz katere je prišel pod močnim vplivom zdravil (28). Še nekaj časa je jemal zdravila in imel močna nihanja razpoloženja (29). Nadzoroval me je tudi pri denarju (30). Zmerjal me je (31) in poniževal (32). Dvakrat me je tudi spolno napadel, vendar sem se uspela rešiti (33).

- 4.) Kakšne oblike pomoči pri vaših težavah z nasiljem vam nudi materinski dom?**

Nudil mi je povezavo z drugimi organizacijami in društvi (34), pogovor (35), terapije (36) in informacije, kje si lahko poiščem pomoč za svoje težave (37).

- 5.) S katerimi organizacijami za pomoč pri nasilju vas je povezal materinski dom (dostop do katerih vam nudi)?**

S Študijsko-raziskovalnim centrom (38) in društvom za nenasilno komunikacijo (39).

- 6.) Na lestvici od 1 do 10 prosim ocenite koliko po vašem mnenju za vas naredi osebje materinskega doma? Kaj predlagate, kaj pogrešate?**

Menim, da naredijo ogromno (40), zato bi jih ocenila z 10 (41). Od tega, da nas informirajo (42), se z nami pogovarjajo (43), do iskanja pomoči tudi na področjih, kjer sami niso dovolj kompetentni (44).

- 7.) Kako zadovoljni ste z oblikami pomoči, ki vam jih nudijo v materinskem domu?**

Sem zelo zadovoljna (45).

21.11 INTERVJU J

- 1.) Na kratko se predstavite, povejte, koliko ste stari, od kod prihajate in koliko časa že bivate v materinskem domu.**

Stara sem 39 let (1), imam dva otroka (2) in prihajam iz Bosne (3). V Slovenijo sem se preselila pred petimi leti s svojo družino, (4) in sicer v Litijo (5). V materinskem domu sem bivala štiri mesece (6).

- 2.) Iz kakšnega razloga ste prišli živeti v materinski dom?**

Razlog za moj prihod je bilo nasilje (7).

- 3.) Katere vrste (katerih vrst) nasilja ste bili deležni? Lahko to prosim opišete na svojem primeru.**

Bila sem žrtev psihičnega (8), fizičnega (9) in verbalnega nasilja (10). Mož je bil zelo agresiven (11) in ljubosumen (12). Večino časa je bil jezen (13), svojo jezo pa je znašal nad menoj (14). Tepel (15) in žalil me je tudi pred otroki (16). Ko sta bila otroka še majhna, nas je hotel vse štiri z avtom zapeljati v prepad (17), ker ga pri nečem nisem želela ubogati (18). Velikokrat me je tudi poniževal (19) in mi govoril, da sem grda in neprivlačna (20).

- 4.) Kakšne oblike pomoči pri vaših težavah z nasiljem vam nudi materinski dom?**

Materinski dom mi je nudil predvsem pogovor (21), pa tudi informiral me je, kje lahko poiščem ljudi (22), ki mi bodo pomagali in svetovali (23).

- 5.) S katerimi organizacijami za pomoč pri nasilju vas je povezal materinski dom (dostop do katerih vam nudi)?**

Povezali so me z društvom za nenasilno komunikacijo (24).

- 6.) Na lestvici od 1 do 10 prosim ocenite koliko po vašem mnenju za vas naredi osebje materinskega doma? Kaj predlagate, kaj pogrešate?**

Materinski dom sicer naredi veliko (25), vendar sem pogrešala malo več svetovanja glede moje situacije z nekdanjim partnerjem (26). Občasno sem dobila občutek, da strokovne delavke niso imele veliko časa zame (27). Njihovo delo bi ocenila s 7 (28).

- 7.) Kako zadovoljni ste z oblikami pomoči, ki vam jih nudijo v materinskem domu?**

Bila sem še kar zadovoljna z njihovimi oblikami pomoči (29).

21.12 ODPRTO KODIRANJE

Izjava	Pod pojem	Pojem	Podkategorija	Kategorija
A. 1) prihajam iz Bosne		Bosna	država izvora	predstavitev uporabnice
A. 2) v Slovenijo sem se preselila pred devetimi leti zaradi moža		selitev zaradi družine	razlog za selitev	predstavitev uporabnice
A. 3) ki je takrat že živel v Sloveniji		Slovenija	stalno prebivališče	predstavitev uporabnice
A. 4) stara sem 34 let		34 let	starost	predstavitev uporabnice
A. 5) in imam dva otroke.		2 otroke	število otrok	predstavitev uporabnice
A. 6) sem nekdanja stanovalka materinskega doma		nekdanja uporabnica MD	uporabnica MD	predstavitev uporabnice
A. 7) v njem sem živela 8 mesecev		8 mesecev	čas bivanja v MD	predstavitev uporabnice
A. 8) Prišla sem zaradi nasilja.			nasilje	razlog za prihod v MD
A. 9) Bila sem žrtev nasilja			nasilje	razlog za prihod v MD
A. 10) in sicer verbalnega		verbalno nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
A. 11) psihičnega		psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
A. 12) in ekonomskega		ekonomsko nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
A. 13) s strani staršev mojega moža		Partnerjevi starši	Partnerjeva družina	povzročitelj nasilja
A. 14) Niso mi dovolili, da svoja otroka vzgajam tako kot bi		omejevanje pri vzgoji otrok	vzgoja otrok	razlog za nasilje

želela				
A. 15) ampak so moji vzgoji ves čas nasprotovali	nasprotovanje uporabničini vzgoji	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
A. 16) dajali otrokoma potuho	nasprotovanje uporabničini vzgoji	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
A. 17) in me verbalno poniževali	poniževanje	verbalno nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
A. 18) Nisem smela razpolagati s svojim denarjem (porodniškim nadomestilom)	preprečevanje razpolaganja z lastnim dohodkom	ekonomsko nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
A. 19) Kasneje mi niso dovolili da bi si poiskala delo	preprečevanje zaposlitve	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
A. 20) Ko sem si na skrivaj našla delo	preprečevanje zaposlitve	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
A. 21) so mi grozili	grožnje	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
A. 22) tako da sem popustila in ostala doma	podrejanje uporabnice	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
A. 23) Približno šest let sem živela pretežno v stanovanju	življenje brez izhoda iz stanovanja	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
A. 24) saj so mi največkrat preprečili odhod od doma (kava s prijateljicami, nakupovanje hrane, ipd.)	življenje brez izhoda iz stanovanja	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
A. 25) Očitali in prepričeval so me, da si želim drugega partnerja	laži	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD

A. 26) da bi zapustila njunega sina	laži	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
A. 27) mi očitali, da nimam pravice hoditi okrog sama	odvzemanje temeljnih človekovih pravic	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
A. 28) Ves čas so ponavljali in mi grozili, da lahko delam in počnem samo stvari, katere mi bodo oni dovolili.	uboganje na besedo	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
A. 29) Ko sem se dokončno odločila oditi sta mi starša mojega moža rekla		odločitev o odhodu	odločitev o zapustitvi partnerja	o odločitev o spremembi dosedanjega življenja
A. 30) sta mi tašča in tast očitala, da sem bila zagotovo na skrivaj z drugim moškim	laži	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
A. 31) in da to sploh nista njuna vnuka	laži	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
A. 32) Moj mož na vse to ni rekel nič		tišina s strani moža	nezaščita s strani moža	razlog za spremembo
A. 33) vedno je molčal ali pa se postavil na stran svojih staršev		molčanje ali zagovarjanje staršev	nezaščita s strani moža	razlog za spremembo
A. 34) mene ni nikoli zaščitil		uporabnica brez zaveznika	nezaščita s strani moža	razlog za spremembo
A. 35) Moj predlog je bil, da se izseliva iz skupne hiše, ki smo jo delili z njegovimi starši in začneva na novo		predlog o selitvi na svoje	želja po samostojnem življenju brez nadzora partnerjevih staršev	razlog za spremembo

A. 36) sama z otroci	nova družina (zgolj partnerja in njuni otroci)	predlog o selitvi na svoje	želja po samostojnem življenju brez nadzora partnerjevih staršev	razlog za spremembo
A. 37) a na to ni pristal		zavračanje uporabničinega predloga o rešitvi zveze	zavrnitev predloga o spremembi	razlog za spremembo
A. 38) češ da ne želi živeti brez svojih staršev			partnerjeva navezanost na starše	razlog za spremembo
A. 39) Ko sem se sama z otrokoma odselila v materinski dom			selitev v materinski dom	sprememba
A. 40) so mi vse trije grozili	grožnje	psihično nasilje	nasilje	nasilje po odmiku v MD
A. 41) da bodo otroka odpeljali v Bosno	ustrahovanje	psihično nasilje	nasilje	nasilje po odmiku v MD
A. 42) in ju nebom nikoli več videla	ustrahovanje	psihično nasilje	nasilje	nasilje po odmiku v MD
A. 43) da bom izgubila bitko za skrbništvo	ustrahovanje	psihično nasilje	nasilje	nasilje po odmiku v MD
A. 44) občasno so prihajali pred materinski dom	nadlegovanje	psihično nasilje	nasilje	nasilje po odmiku v MD
A. 45) me klicali, naj pridem ven	nadlegovanje	psihično nasilje	nasilje	nasilje po odmiku v MD
A. 46) kje sem	nadlegovanje	psihično nasilje	nasilje	nasilje po odmiku v MD
A. 47) da bi radi videli otroke	nadlegovanje	psihično nasilje	nasilje	nasilje po odmiku v MD
A. 48)	nadlegovanje	psihično nasilje	nasilje	nasilje po odmiku v

Na tak način so vznemirjali otroka in mene				MD
A. 49) V materinskem domu sem imela ves čas na razpolago socialne delavke,		podpora	oblika pomoči	pomoč MD
A. 50) s katerimi sem se lahko pogovorila o svojih težavah z bivšim partnerjem in njegovimi starši		pogovor	oblika pomoči	pomoč MD
A. 51) Ostalih oblik pomoči v zvezi z nasiljem nisem bila deležna		nobena oblika pomoči izven MD	oblike pomoči izven MD	pomoč MD
A. 52) saj jih niti nisem potrebovala		nobena oblika pomoči izven MD	oblike pomoči izven MD	pomoč MD
A. 53) So mi pa pomagali da sem se lahko umaknila iz nasilnega okolja		prostor za umik pred nasiljem	oblika pomoči	pomoč MD
A. 54) in se počasi postavila na svoje noge		podpora	oblika pomoči	pomoč MD
A. 55) Nisem bila povezana z nobeno organizacijo za pomoč pri nasilju		nobena organizacija	povezava z organizacijami izven MD	pomoč MD
A. 56) saj kot sem že omenila tega nisem potrebovala		nobena oblika pomoči izven MD	oblike pomoči izven MD	pomoč MD
A. 57) Menim, da je osebje materinskega doma zame naredilo dovolj		osebje MD naredilo dovolj	zadovoljstvo	pozitivna izkušnja

A. 58) Ocenila bi jih z 8		ocena 8	zadovoljstvo	pozitivna izkušnja
A. 59) Moja izkušnja je pozitivna.			zadovoljstvo	pozitivna izkušnja
A. 60) Nimam nobenega posebnega predloga		brez predlogov za izboljšanje programa MD	predlogi	predlogi in pomanjkljivosti
A. 61) Z oblikami pomoči, ki mi jih je nudil materinski dom, sem bila zadovoljna			zadovoljstvo	pozitivna izkušnja
B. 1) Prihajam iz Prekmurja, in sicer iz Murske sobote	Murska Sobota	Slovenija	država izvora	predstavitev uporabnice
B. 2) sicer pa sem kar nekaj let živel s partnerjem v Dolgi vasi v Lendavi	selitev v Lendavo	selitev zaradi družine	razlog za selitev	predstavitev uporabnice
B. 3) Imam samo osnovnošolsko izobrazbo		dokončana osnovna šola	izobrazba	predstavitev uporabnice
B. 4) stara sem 24 let		24 let	starost	predstavitev uporabnice
B. 5) in imam dve dvojčici	dvojčici	dva otroka	število otrok	predstavitev uporabnice
B. 6) V materinskem domu bivam že približno dva meseca		2 meseca	čas bivanja v MD	predstavitev uporabnice
B. 7) Razlog, da sem prišla, je bila stanovanjska problematika		premalo financ za vzdrževanje stanovanja	stanovanjski problem	razlog za prihod v MD
B. 8) in nasilje			nasilje	razlog za prihod v MD
B. 9) Partner je nad mano			partner	povzročitelj nasilja

izvajal				
B. 10) psihično		psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
B. 11) fizično		fizično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
B. 12) verbalno		verbalno nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
B. 13) in ekonomsko nasilje		ekonomsko nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
B. 14) Neprestano me je žalil	žaljenje	verbalno nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
B. 15) nisem smela razpolagati s svojim denarjem, vsega mi je vzel	preprečevanje razpolaganja z lastnim dohodkom	ekonomsko nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
B. 16) Ko sem potrebovala karkoli iz trgovine, je po nakupih odšel on sam ali pa nekdo iz njegove družine	preprečevanje zasebnosti	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
B. 17) Večkrat me je tudi pretepel	pretepanje	fizično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
B. 18) Nekateri člani njegove družine so nekajkrat tepežu prisostvovali	prisotnost drugih pri izvajanju nasilja	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
B. 19) a ga pri dejanju niso skušali zaustaviti,	prisotnost drugih pri izvajanju nasilja	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
B. 20) temveč so ga celo spodbujali	prisotnost drugih pri izvajanju nasilja	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
B. 21) Nekoč me je 4 ure pretepal	pretepanje	fizično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
B. 22)	preprečevanje	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v

ker mu nisem želela izročiti svojega osebnega dokumenta.	zasebnosti			MD
B. 23) Najprej me je udarjal z rokami	udarjanje z rokami	fizično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
B. 24) nadaljeval je z brcanjem,	brcanje	fizično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
B. 25) me pretepal s kablom	pretepanje z različnimi predmeti	fizično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
B. 26) za konec pa mu je njegov sorodnik izročil še pas, s katerim me je pretepel	pretepanje z različnimi predmeti	fizično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
B. 27) Bala sem se ga zapustiti in oditi	ustrahovanje	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
B. 28) saj ni bil nasilen samo on, ampak tudi vsa njegova družina		partnerjevi starši, bratje, sestre in ožje sorodstvo	partnerjeva družina	povzročitelj nasilja
B. 29) ki me je v njegovi odsotnosti zasledovala	zasledovanje	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
B. 30) in prisluškovala mojim telefonskim pogovorom	prisluškovanje telefonskim pogovorom	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
B. 31) Ko sem vendarle zbrala pogum za odhod, sta imeli moji dvojčici šele leto in pol (sedaj sta stari osem let)		odločitev o odhodu	odločitev o zapustitvi partnerja	odločitev o spremembi dosedanjega življenja
B. 32) Pobegnila sem sama brez dvojčic, in sicer za začetek v krizni center			krizni center	pomoč pred prihodom v MD

B. 33) od tam pa so me za sedem mesecev preselili v varno hišo			varna hiša	pomoč pred prihodom v MD
B. 34) Za tem sem prišla v materinski dom			selitev v materinski dom	sprememba
B. 35) Nudi mi vsakodnevni pogovor s socialnimi delavkami		pogovor	oblika pomoči MD	pomoč v MD
B. 36) Materinski dom me ni povezal z nobeno organizacijo		nobena organizacija	povezava z organizacijami izven MD	pomoč MD
B. 37) saj so se s tem ukvarjale strokovne delavke varne hiše, kjer sem bila nastanjena prej			varna hiša	pomoč pred prihodom v MD
B. 38) Ocenila bi jih z oceno 9		ocena 9	zadovoljstvo	pozitivna izkušnja
B. 39) Sama sem v materinski dom prišla bolj zaradi slabega finančnega stanja			slabo finančno stanje	razlog za prihod v MD
B. 40) in ker nisem imela strehe nad glavo			brez prebivališča	razlog za prihod v MD
B. 41) ne toliko zaradi nasilja			nasilje	razlog za prihod v MD
B. 42) Glede pogovorov, ki mi jih nudijo,		pogovor	oblika pomoči MD	pomoč MD
B. 43) da se lažje soočam s svojo preteklostjo in napredujem		pogovor	oblika pomoči MD	pomoč MD
B. 44)		osebje MD	zadovoljstvo	pozitivna izkušnja

pa se mi zdi, da naredijo dovolj		naredilo dovolj		
B. 45) tako da ničesar ne pogrešam		brez pomanjkljivosti	pomanjkljivosti	predlogi in pomanjkljivosti
B. 46) Moja izkušnja do sedaj je pozitivna			zadovoljstvo	pozitivna izkušnja
B. 47) Sem zelo zadovoljna			zadovoljstvo	pozitivna izkušnja
C. 1) Ko sem bila mlajša sem živela v Ljubljani	Ljubljana	Slovenija	država izvora	predstavitev uporabnice
C. 2) kasneje pa sem se s partnerjem preselila v Trebnje	selitev v Trebnje	selitev zaradi družine	razlog za selitev	predstavitev uporabnice
C. 3) Stara sem 26 let		26 let	starost	predstavitev uporabnice
C. 4) imam dva otroke,		2 otroke	število otrok	predstavitev uporabnice
C. 5) in v materinskem domu bivam že dva meseca		2 meseca	čas bivanja v MD	predstavitev uporabnice
C. 6) Prišla sem zaradi nasilja			nasilje	razlog za prihod v MD
C. 7) in denarne stiske			slabo finančno stanje	razlog za prihod v MD
C. 8) Deležna sem bila psihičnega		psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
C. 9) verbalnega		verbalno nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
C. 10) in ekonomskega nasilja		ekonomsko nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
C. 11) s strani partnerja			partner	povzročitelj nasilja
C. 12)	prepoved urejanja	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v

Partner mi je prepovedoval ličenje in lakiranje nohtov	videza			MD
C. 13) Nosila sem lahko samo obleke, ki mi jih je izbral on	prepoved urejanja videza	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
C. 14) Las si nisem smela barvati, saj je bilo zanj to nesprejemljivo	prepoved urejanja videza	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
C. 15) Hiše nisem smela zapuščati brez njegovega dovoljenja	odvzemanje temeljnih človekovih pravic	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
C. 16) Kar sem naredila, zanj nikoli ni bilo dovolj dobro, vedno je imel pripombe	nikoli ni nič dovolj dobro	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
C. 17) Ko sem šla kositi travo za hišo, je hodil za mano in preverjal če sem dobro pokosila	nadzor	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
C. 18) Pri spolnih odnosih ali med preoblačenjem me je žalil,	žaljenje	verbalno nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
C. 19) Kakšna da sem, da imam strije in grdo telo	žaljenje	verbalno nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
C. 20) Prepovedal mi je izdelavo osebnega dokumenta	preprečevanje zasebnosti	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
C. 21) Moje finance je nadziral on	preprečevanje razpolaganja z lastnim	ekonomsko nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD

	dohodkom			
C. 22) saj sem bila zaposlena v njegovem lokalu	nadzor	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
C. 23) V treh letih dela sem dobila vsega skupaj približno 200 evrov	preprečevanje razpolaganja z lastnim dohodkom	ekonomsko nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
C. 24) vse ostalo je zadržal zase	preprečevanje razpolaganja z lastnim dohodkom	ekonomsko nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
C. 25) Ni mi dovolil, da bi imela mobilni telefon na naročnino	nadzor	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
C. 26) saj ga po njegovem mnenju nisem potrebovala	odločanje v imenu uporabnice proti njeni volji	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
C. 27) Njegov sin, ki je živel z nami, je po hiši kradel denar in zlatnino	kraja tuje lastnine(denar ali zlatnina)	ekonomsko nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
C. 28) Kljub temu, da je moj partner za to vedel,	prisotnost drugih pri izvajanju nasilja	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
C. 29) je za izginotje obojega obtoževal mene	laži	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
C. 30) Njegova družina je poznala situacijo			poznavanje situacije s strani partnerjeve družine	razlog za spremembo
C. 31) zato mi je pomagala, da sem se rešila iz nje			poznavanje situacije s strani partnerjeve družine	razlog za spremembo
C. 32)		pogovor	oblika pomoči MD	pomoč MD

Nudijo mi pogovore s socialnimi delavkami materinskega doma				
C. 33) in povezavo z drugimi organizacijami, kjer predelujem svojo izkušnjo nasilja			povezava z organizacijami izven MD	pomoč MD
C. 34) Ponudili so mi sodelovanje s Študijsko-raziskovalnim centrom		študijsko raziskovalni center	povezava z organizacijami izven MD	pomoč MD
C. 35) kjer potekajo psihoterapije	psihoterapija	individualna terapija	oblike pomoči izven MD	pomoč MD
C. 36) Ocenila bi jih z 9		ocena 9	zadovoljstvo	pozitivna izkušnja
C. 37) njihovim dosedanjim delom sem zelo zadovoljna			zadovoljstvo	pozitivna izkušnja
C. 38) Sem zelo zadovoljna			zadovoljstvo	pozitivna izkušnja
D. 1) Stara sem 27 let		27 let	starost	predstavitev uporabnice
D. 2) prihajam iz Ljubljane	Ljubljana	Slovenija	država izvora	predstavitev uporabnice
D. 3) trenutno živim sama s svojima dvema otrokoma		2 otroka	število otrok	predstavitev uporabnice
D. 4) V materinskem domu sem bivala leto in pol		18 mesecev	čas bivanja v MD	predstavitev uporabnice
D. 5) Razlog za prihod je bilo nasilje			nasilje	razlog za prihod v MD
D. 6) Nisem imela dovolj denarja			slabo finančno stanje	razlog z prihod v MD

D. 7) da bi šla v podnajem			brez prebivališča	razlog z prihod v MD
D. 8) Bila sem žrtev fizičnega		fizično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
D. 9) psihičnega		psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
D. 10) ekonomskega		ekonomsko nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
D. 11) in verbalnega nasilja		verbalno nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
D. 12) Partner			partner	povzročitelj nasilja
D. 13) je občasno, preden sva imela otroka, z mano fizično obračunal	pretepanje	fizično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
D. 14) vsakič, ko se je opit vrnil domov			opitost	razlog za nasilje
D. 15) in se na njegove provokacije nisem odzvala tako, kot bi on želel			povzročitelju nasilja nezaželen odziv na njegove besede ali dejanja	razlog za nasilje
D. 16) Psihično se je nadme spravljal vsak dan		psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
D. 17) ko je bil slabe volje			slaba volja	razlog za nasilje
D. 18) ali mu kaj ni bilo po godu			povzročitelju nasilja nezaželen odziv na njegove besede ali dejanja	razlog za nasilje
D. 19) Ker je bil brez službe, me je ves čas nadlegoval tudi za denar	nadlegovanje	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
D. 20) Ker mu nisem želela dajati	žaljenje	verbalno nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD

denarja, me je pričel žaliti				
D. 21) Velikokrat me je poniževal tudi brez razloga, ko je bil nerazpoložen	poniževanje	verbalno nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
D. 22) Materinski dom mi je nudil pogovor s strokovnimi delavkami		pogovor	oblika pomoči MD	pomoč MD
D. 23) Omogočili pa so mi tudi psihoterapijo	psihoterapija	individualna terapija	oblike pomoči izven MD	pomoč MD
D. 24) Materinski dom me je povezal s Študijsko- raziskovalnim centrom		študijsko raziskovalni center	povezava z organizacijami izven MD	pomoč MD
D. 25) kamor sem hodila na psihoterapijo	psihoterapija	individualna terapija	oblike pomoči izven MD	pomoč MD
D. 26) Njihovo delo bi ocenila z 8		ocena 8	zadovoljstvo	pozitivna izkušnja
D. 27) Zdi se mi, da naredijo dovolj		osebje MD naredilo dovolj	zadovoljstvo	pozitivna izkušnja
D. 28) pogrešala sem samo malo več svobode		preveč nadzora s strani zaposlenih	pomanjkljivosti	predlogi in pomanjkljivosti
D. 29) motil me je nadzor zaposlenih		preveč nadzora s strani zaposlenih	pomanjkljivosti	predlogi in pomanjkljivosti
D. 30) Z oblikami pomoči, ki so mi jih nudili v materinskem domu, sem bila zadovoljna			zadovoljstvo	pozitivna izkušnja
D. 31)			zadovoljstvo	pozitivna izkušnja

Moja izkušnja je pozitivna				
E. 1) Prihajam iz Ukrajine		Ukrajina	država izvora	predstavitev uporabnice
E. 2) stara sem 32 let		32 let	starost	predstavitev uporabnice
E. 3) in sem učiteljica Ruščine		učiteljica Ruščine	poklic	predstavitev uporabnice
E. 4) V Slovenijo sem se preselila zaradi želje po družini		selitev zaradi družine	razlog za selitev	predstavitev uporabnice
E. 5) S partnerjem in njegovo družino sem živela v Idriji	selitev v Idrijo	selitev zaradi družine	razlog za selitev	predstavitev uporabnice
E. 6) Imam enega otroka		1 otrok	število otrok	predstavitev uporabnice
E. 7) in v materinskem domu bivam en mesec		1 mesec	Čas bivanja v MD	Predstavitev uporabnice
E. 8) Prišla sem zaradi psihičnega nasilja		Psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
E. 9) Deležna sem bila predvsem psihičnega nasilja		psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
E. 10) Moj partner			partner	povzročitelj nasilja
E. 11) je bil večino časa zelo razdražljiv in slabe volje			slaba volja	razlog za nasilje
E. 12) Ko sem ga na primer kaj vprašala, je odgovarjal zelo agresivno	agresiven način pogovora	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
E. 13) Nikoli nikamor nisva šla	življenje brez izhoda iz stanovanja	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD

E. 14) 24 ur na dan sem bila zaprta v stanovanju	življenje brez izhoda iz stanovanja	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
E. 15) Po dveh letih takšnega življenja sem se odločila				odločitev o spremembi
E. 16) da če on ne želi nikamor z mano, bom šla pa s prijateljicami na biljard in pijačo			odločitev o občasnem druženju s prijateljicami	odločitev o spremembi
E. 17) Po tem mi je očital, da vsak dan hodim ven in se dobivam z drugimi moškimi	laži	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
E. 18) Velikokrat me je tudi izzival	provociranje	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
E. 19) tako, da se je gol sprehajal okoli mene	provociraje	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
E. 20) spolnih odnosov z mano pa si ni želel imeti		zavračanje spolnih odnosov	partnerjevo zavračanje uporabnice	razlog za spremembo
E. 21) Njegovi starši so mi ves čas očitali, da sem tečna in razdražljiva,		partnerjevi starši	partnerjeva družina	povzročitelji nasilja
E. 22) občasno so me tudi poniževali	poniževanje	verbalno nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
E. 23) nekega dne pa so mi rekli, da me naslednji dan ne želijo več videti v njihovi hiši		molčanje ali zagovarjanje staršev	nezaščita s strani moža	razlog za spremembo
E. 24)			krizni center	pomoč pred

Spakirala sem svoje stvari in odšla—za začetek v krizni center				prihodom v MD
E. 25) dokler nisem dobila sobe v materinskem domu			selitev v materinski dom	sprememba
E. 26) Socialne delavke so mi ves čas na voljo za pogovor		pogovor	oblika pomoči MD	pomoč MD
E. 27) Moja izkušnja nasilja ni bila tako huda, da bi potrebovala povezavo s kakšno organizacijo		nobena organizacija	povezava z organizacijami izven MD	pomoč MD
E. 28) bolj sem potrebovala prostor za umik od tam, kjer sem postala nezaželena		prostor za umik pred nasiljem	oblika pomoči MD	pomoč MD
E. 29) Ocenila bi jih z 10		ocena 10	zadovoljstvo	pozitivna izkušnja
E. 30) Materinski dom po mojem mnenju naredi ogromno		osebje MD naredi ogromno	zadovoljstvo	pozitivna izkušnja
E. 31) Jaz sem veliko boljše volje, od kar sem tu		osebje MD naredi ogromno	zadovoljstvo	pozitivna izkušnja
E. 32) Nič ne pogrešam		brez pomanjkljivosti	pomanjkljivosti	predlogi in pomanjkljivosti
E. 33) in nimam nobenih posebnih predlogov		brez predlogov za izboljšanje programa MD	predlogi	predlogi in pomanjkljivosti
E. 34) Sem zelo zadovoljna			zadovoljstvo	pozitivna izkušnja
F. 1) Stara sem 38 let		38 let	starost	predstavitev uporabnice
F. 2)	Maribor	Slovenija	država izvora	predstavitev

prihajam iz Maribora				uporabnice
F. 3) v materinskem domu bivam že eno leto		12 mesecev	čas bivanja v MD	predstavitev uporabnice
F. 4) Imam štiri otroke		4 otroci	število otrok	predstavitev uporabnice
F. 5) od tega imata dva status otrok s posebnimi potrebami (avtizem)	avtizem	status otrok s posebnimi potrebami	posebnosti otrok	predstavitev uporabnice
F. 6) Prišla sem, ker bi mi sicer CSD odvzel otroke			grožnja CSD-ja o odvzemu otrok	razlog za prihod v MD
F. 7) in pa tudi zaradi nasilja			nasilje	razlog za prihod v MD
F. 8) ki se je dogajalo s strani mojega partnerja			partner	povzročitelj nasilja
F. 9) Bila sem žrtev verbalnega		verbalno nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
F. 10) fizičnega		fizično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
F. 11) psihičnega		psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
F. 12) in spolnega nasilja		spolno nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
F. 13) Partner me je velikokrat žalil	žaljenje	verbalno nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
F. 14) še posebej zaradi moje nacionalnosti, saj nisem čistokrvna Slovenka	žaljenje	verbalno nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
F. 15) Fizično se je občasno spravil name	pretepanje	fizično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
F. 16) ko kaj ni bilo po njegovo			povzročitelju nasilja nezaželen	razlog za nasilje

			odziv na njegove besede ali dejanja	
F. 17) Enkrat me je slekel do golega in od mene zahteval, da tečem okrog hiše	slačenje uporabnice proti njeni volji	spolno nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
F. 18) Ko se je vrnil v hišo, sem brez oblek stekla po hribu navzdol k prvi hiši po pomoč	slačenje uporabnice proti njeni volji	spolno nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
F. 19) Neprestano sem bila v strahu		psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
F. 20) saj nikoli nisem vedela, kako bo reagiral in kaj bo naredil	kaotičnost partnerja	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
F. 21) Ker smo živeli v črni gradnji, kjer pogoji za življenje niso bili preveč dobri (vodovod ni bil urejen, ipd.),		neprimerni pogoji za zdravo rast in razvoj otrok	grožnja CSD-ja o odvzemu otrok	razlog za prihod MD
F. 22) mi je CSD zagrozil, da moram za eno leto v materinski dom			grožnja CSD-ja o odvzemu otrok	razlog za prihod MD
F. 23) da uredimo bivalne razmere		neprimerni pogoji za zdravo rast in razvoj otrok	grožnja CSD-ja o odvzemu otrok	razlog za prihod MD
F. 24) sicer mi bodo vzeli otroke			grožnja CSD-ja o odvzemu otrok	razlog za prihod MD
F. 25) To je bil potem glavni razlog za moje bivanje v			selitev v materinski dom	sprememba

materinskem domu				
F. 26) Nudi mi pogovor s socialnimi delavkami		pogovor	oblika pomoči MD	pomoč MD
F. 27) in psihoterapijo	psihoterapija	individualna terapija	oblike pomoči izven MD	pomoč MD
F. 28) Povezali so me s Študijsko-raziskovalnim centrom		študijsko raziskovalni center	povezava z organizacijami izven MD	pomoč MD
F. 29) kjer imam prej omenjene psihoterapije	psihoterapija	individualna terapija	oblike pomoči izven MD	pomoč MD
F. 30) Zdi se mi, da sicer naredijo dovolj		osebje MD naredilo dovolj	zadovoljstvo	pozitivna izkušnja
F. 31) pogrešam pa malo več razumevanja		premalo razumevanja	pomanjkljivosti	predlogi in pomanjkljivosti
F. 32) saj imamo včasih vsi kakšen slab dan, kar pa se mi zdi da tukaj premalokrat razumejo		premalo razumevanja	pomanjkljivosti	predlogi in pomanjkljivosti
F. 33) zato bi jih ocenila s 7		ocena 7	zadovoljstvo	pozitivna izkušnja
F. 34) Sem zadovoljna			zadovoljstvo	pozitivna izkušnja
G. 1) Prihajam iz Srbije		Srbija	država izvora	predstavitev uporabnice
G. 2) v Slovenijo sem se preselila zaradi partnerja		selitev zaradi družine	razlog za selitev	predstavitev uporabnice
G. 3) Trenutno živim na Igu	Ig	Slovenija	stalno prebivališče	predstavitev uporabnice
G. 4) stara sem 33 let		33 let	starost	predstavitev uporabnice
G. 5)		2 otroka	število otrok	predstavitev

in imam dva otroka				uporabnice
G. 6) V Materinskem domu sem bivala leto dni		12 mesecev	čas bivanja v MD	predstavitev uporabnice
G. 7) Prišla sem zaradi nasilja			nasilje	razlog za prihod v MD
G. 8) in zaradi stanovanjskega problema			brez prebivališča	razlog za prihod v MD
G. 9) Imela sem tudi denarno stisko			slabo finančno stanje	razlog za prihod v MD
G. 10) Deležna sem bila psihičnega		psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
G. 11) fizičnega		fizično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
G. 12) verbalnega		verbalno nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
G. 13) in ekonomskega nasilja		ekonomsko nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
G. 14) S strani partnerja			partner	povzročitelj nasilja
G. 15) Začelo se je z žaljenjem	žaljenje	verbalno nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
G. 16) če kaj ni bilo po njegovo			povzročitelju nasilja nezaželen odziv na njegove besede ali dejanja	razlog za nasilje
G. 17) To se je kmalu stopnjevalo do vsakodnevnih žalitev	žaljenje	verbalno nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
G. 18) in poniževanja	poniževanje	verbalno nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
G. 19) Kmalu je začel nad mano izvajati tudi psihično nasilje		psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD

G. 20) Začel me je zapirati v hišo	življenje brez izhoda iz stanovanja	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
G. 21) nikamor nisem smela iti	življenje brez izhoda iz stanovanja	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
G. 22) pregledoval mi je mobilni telefon	preprečevanje zasebnosti	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
G. 23) Takrat sem delala in redno mi je naskrivaj kradel denar.	kraja tuje lastnine(denar ali zlatnina)	ekonomsko nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
G. 24) Ko sem ga s tem soočila, pa je z mano tudi fizično obračunal	pretepanje	fizično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
G. 25) V nekem trenutku je stal za mano, me nekajkrat brcnil	brcanje	fizično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
G. 26) in porinil po stopnicah	poriniti uporabnico po stopnicah	fizično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
G. 27) Za mano je nato prišel še s pasom in me pretepel	pretepanje z različnimi predmeti	fizično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
G. 28) Rekel mi je naj si to zapomnim za prihodnjič	grožnje	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
G. 29) V hiši ni bilo nikogar, zato pa me je pretepal	pretepanje	fizično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
G. 30) Prepovedoval mi je stike z mojim očetom	izolacija posameznice od vseh ljudi	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
G. 31) To se je stopnjevalo do te			nasilje	razlog za prihod v MD

mere, da nisem več zdržala				
G. 32) in zaprosila za bivanje v materinskem domu			selitev v materinski dom	Sprememba
G. 33) Nudili so mi predvsem pogovor s socialnimi delavkami		pogovor	oblika pomoči MD	pomoč MD
G. 34) in udeležbo na raznih skupinskih aktivnostih, ki so jih organizirali		organizirane skupinske aktivnosti	oblika pomoči MD	pomoč MD
G. 35) Povezali so me s Študijskim-raziskovalnim centrom		študijsko raziskovalni center	povezava z organizacijami izven	pomoč MD
G. 36) kjer je potekala psihoterapija	psihoterapija	individualna terapija	oblike pomoči izven MD	pomoč MD
G. 37) in delavnica na kateri smo se pogovarjale o čustvih	delavnica o čustvih	delavnice	oblike pomoči izven MD	pomoč MD
G. 38) Njihovo delo bi ocenila z 8		ocena 8	zadovoljstvo	pozitivna izkušnja
G. 39) Zdi se mi, da je osebje materinskega doma naredilo dovolj		osebje MD naredilo dovolj	zadovoljstvo	pozitivna izkušnja
G. 40) Informirali so nas o stvareh, ki nam bi lahko prišle prav		informiranje uporabnic	oblika pomoči MD	pomoč MD
G. 41) in nam organizirali najrazličnejše dejavnosti		organizirane skupinske aktivnosti	oblika pomoči MD	pomoč MD
G. 42)			zadovoljstvo	pozitivna izkušnja

Bila sem zadovoljna z oblikami pomoči, ki so mi jih nudili				
H. 1) Prihajam iz Bosne		Bosna	država izvora	predstavitev uporabnice
H. 2) trenutno živim v Jaršah	Jarše	Slovenija	stalno prebivališče	predstavitev uporabnice
H. 3) stara sem 33 let		33 let	starost	predstavitev uporabnice
H. 4) in imam dva otroka		2 otroka	število otrok	predstavitev uporabnice
H. 5) V materinskem domu sem živel 11 mesecev		11 mesecev	čas bivanja v MD	predstavitev uporabnice
H. 6) Razlog za moj prihod v materinski dom je bilo nasilje doma			nasilje	razlog za prihod MD
H. 7) Nasilje nad mano je izvajal partner			partner	povzročitelj nasilja
H. 8) in njegovi starši		partnerjevi starši	partnerjeva družina	povzročitelj nasilja
H. 9) Bila sem žrtev psihičnega		psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
H. 10) fizičnega		fizično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
H. 11) verbalnega		verbalno nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
H. 12) in ekonomskega nasilja		ekonomsko nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
H. 13) Partner je ves čas spremljal vsak moj korak	nadzor	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
H. 14) Ko to ni bilo mogoče (služba), pa je to namesto njega počela njegova	nadzor	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD

mama				
H. 15) Telefona in prijateljic nisem smela imeti	odvzemanje temeljnih človekovih pravic	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
H. 16) Prepovedal mi je ličenje in oblačenje v karkoli drugega kot trenirko	prepoved urejanja videza	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
H. 17) Ves čas sem bila zaprta v stanovanju	življenje brez izhoda iz stanovanja	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
H. 18) Parter se je vsakodnevno spravljaj name verbalno		verbalno nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
H. 19) in psihično		psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
H. 20) Govoril mi je, da sem grda	žaljenje	verbalno nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
H. 21) debela	žaljenje	verbalno nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
H. 22) da vse naredim narobe	nikoli ni nič dovolj dobro	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
H. 23) da nič ne znam narediti dobro, ipd.	nikoli ni nič dovolj dobro	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
H. 24) Dnevno je z mano fizično obračunaval	pretepanje	fizično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
H. 25) Ko sem bila polna modric, me je pred obiski zapiral v sobo in jim govoril, da spim ali nekaj delam in nimam časa	laži	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
H. 26) Enkrat me je tako močno pretepel	pretepanje	fizično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
H. 27)	pretepanje	fizično nasilje	nasilje	razlog za prihod v

da mi je zlomil roko, da sem potrebovala operacijo				MD
H. 28) Na urgenco je šel z mano in reči sem morala, da sem padla, ko sem šla po drva	laži	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
H. 29) S tem, ko me je zaprl v stanovanje,	življenje brez izhoda iz stanovanja	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
H. 30) mi je preprečil tudi, da bi se lahko komu zaupala o svojih težavah	izolacija posameznice od vseh ljudi	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
H. 31) Ko sem ga prvič prijavila na Policijo zaradi nasilja,			prijava nasilja na policijo	odločitev o spremembi dosedanjega življenja
H. 32) je obljubil, da tega ne bo več počel			obljuba o prenehanju izvajanja nasilja	Sprememba
H. 33) Za kakšen mesec se je umiril, a je kasneje spet začel		1 mesec	prenehanje nasilja	Sprememba
H. 34) Nadzor nad mano je še poostril	nadzor	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
H. 35) Ko sem ga hotela drugič prijaviti,			prijava nasilja na policijo	odločitev o spremembi dosedanjega življenja
H. 36) me je naložil v avto in odpeljal v Bosno	odločanje v imenu uporabnice proti njeni volji	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
H. 37) Otrok tako nisem videla osem mesecev	odtujitev otrok	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
H. 38)	kraja osebnega	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v

Bila sem brez dokumentov	dokumenta			MD
H. 39) Po osmih mesecih sem klicala na CSD v Slovenijo in povedala svojo zgodbo			klic na CSD z natančnim opisom uporabničine zgodbe	odločitev o spremembi dosedanjega življenja
H. 40) Pomagali so mi, da sem se vrnila v Slovenijo			vrnitev v Slovenijo	Sprememba
H. 41) in šla v krizni center			krizni center	pomoč pred prihodom v MD
H. 42) kasneje v varno hišo			varna hiša	pomoč pred prihodom v MD
H. 43) in potem še v materinski dom			selitev v materinski dom	Sprememba
H. 44) Nudil mi je razne delavnice		delavnice	oblike pomoči izven MD	pomoč MD
H. 45) omogočal mi je komunikacijo tako s socialnimi delavkami materinskega doma,		pogovor	oblike pomoči MD	pomoč MD
H. 46) kakor tudi s strokovnimi delavci izven njega		pogovor	oblike pomoči izven MD	pomoč MD
H. 47) Materinski dom mi je nudil povezavo z društvom za nenasilno komunikacijo		društvo za nenasilno komunikacijo	povezava z organizacijami izven MD	pomoč MD
H. 48) Omogočili so mi sodelovanje s Študijsko raziskovalnim centrom		študijsko raziskovalni center	povezava z organizacijami izven MD	pomoč MD
H. 49) kamor sem hodila na	psihoterapija	individualna terapija	oblike pomoči izven MD	pomoč MD

psihoterapije				
H. 50) in razne skupinske delavnice, ki so jih organizirali v dvorani materinskega doma (plesne delavnice, pogovori o čustvih, ipd.)		delavnice	oblike pomoči izven MD	pomoč MD
H. 51) Njihovo delo bi ocenila s 7		ocena 7	zadovoljstvo	pozitivna izkušnja
H. 52) Sicer naredijo veliko, a sem pogrešala malenkost več pomoči in pogovora		premalo pogovora	pomanjkljivosti	predlogi in pomanjkljivosti
H. 53) Pomoči v smislu podaljšanja bivanja		podaljšanje bivanja	pomanjkljivosti	predlogi in pomanjkljivosti
H. 54) saj se sama še nisem čutila sposobno za samostojno življenje, še vedno me je bilo strah	počutiti se nesposobno za samostojno življenje	podaljšanje bivanja	pomanjkljivosti	predlogi in pomanjkljivosti
H. 55) Pogovor pa sem pogrešala v tem smislu		premalo pogovora	pomanjkljivosti	predlogi in pomanjkljivosti
H. 56) da bi se več kot samo enkrat na teden s socialno delavko pogovorila na štiri oči in ji povedala, kaj me muči		premalo pogovora	pomanjkljivosti	predlogi in pomanjkljivosti
H. 57) Občasno sem imela občutek, da sem bila glede kakšne stvari premalo informirana s strani osebja		premalo informiranja	pomanjkljivosti	predlogi in pomanjkljivosti
H. 58)			zadovoljstvo	pozitivna izkušnja

Bila sem zadovoljna				
I. 1) Imam dva otroka		2 otroka	število otrok	predstavitev uporabnice
I. 2) stara sem 26 let		26 let	starost	predstavitev uporabnice
I. 3) in prihajam iz Kamnika	Kamnik	Slovenja	država izvora	predstavitev uporabnice
I. 4) trenutno pa že dve leti živim v Ljubljani	Ljubljana	Slovenija	stalno prebivališče	predstavitev uporabnice
I. 5) V materinskem domu bivam že eno leto		12 mesecev	čas bivanja v MD	predstavitev uporabnice
I. 6) Razlog za moj prihod v materinski dom je bilo nasilje			nasilje	razlog za prihod v MD
I. 7) ki ga je nad mano izvajal partner			partner	povzročitelj nasilja
I. 8) Deležna sem bila več vrst nasilja			nasilje	razlog za prihod v MD
I. 9) in sicer ekonomskega		ekonomsko nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
I. 10) psihičnega		psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
I. 11) verbalnega		verbalno nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
I. 12) fizičnega		fizično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
I. 13) in spolnega		spolno nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
I. 14) Partner se je večkrat fizično spravil name		fizično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
I. 15) ko se je domov vrnil opit			opitost	razlog za nasilje

I. 16) Takrat me je davil	davljenje	fizično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
I. 17) ali pa me oklofotal	udarjanje z rokami	fizično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
I. 18) nekajkrat pa me je lovil tudi z nožem	ustrahovanje	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
I. 19) Vsakodnevno sem bila deležna njegovih groženj	grožnje	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
I. 20) da me bo ubil in da iz najinega doma ne bom odšla živa	grožnje	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
I. 21) Nad menoj je izvajal tudi psihični pritisk		psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
I. 22) pregledoval mi je mobilni telefon	preprečevanje zasebnosti	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
I. 23) me zasledoval	zasledovanje	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
I. 24) preverjal, ali sem bila res v službi takrat ko sem rekla da delam	nadzor	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
I. 25) Bil je tudi zelo ljubosumen		ljubosumje	čustva	razlog za nasilje
I. 26) Večkrat mi je očital, da se dobivam z drugimi moškimi, da ga varam	laži	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
I. 27) V času najin zveze je bil tudi hospitaliziran v psihiatrični bolnišnici			hospitalizacija v psihiatrični bolnici	razlog za nasilje
I. 28) 		vpliv tablet	hospitalizacija v	razlog za nasilje

iz katere je prišel pod močnim vplivom zdravil			psihiatrični bolnici	
I. 29) Še nekaj časa je jemal zdravila in imel močna nihanja razpoloženja		vpliv tablet	hospitalizacija v psihiatrični bolnici	razlog za nasilje
I. 30) Nadzoroval me je tudi pri denarju	nadzor	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
I. 31) Zmerjal me je in poniževal	žaljenje	verbalno nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
I. 32) in poniževal	poniževanje	verbalno nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
I. 33) Dvakrat me je tudi spolno napadel, vendar sem se uspela rešiti	siljenje v spolni odnos	spolno nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
I. 34) Nudil mi je povezavo z drugimi organizacijami in društvi			povezava z organizacijami izven MD	pomoč MD
I. 35) pogovor		pogovor	oblika pomoči MD	pomoč MD
I. 36) terapije		individualna terapija	oblike pomoči izven MD	pomoč MD
I. 37) in informacije, kje si lahko poiščem pomoč za svoje težave		informiranje uporabnic	oblika pomoči MD	pomoč MD
I. 38) Z Študijsko-raziskovalnim centrom		študijsko raziskovalni center	povezava z organizacijami izven MD	pomoč MD
I. 39) in društvom za nenasilno komunikacijo		društvo za nenasilno komunikacijo	povezava z organizacijami izven MD	pomoč MD
I. 40) Menim, da naredijo ogromno		osebje MD naredi ogromno	zadovoljstvo	pozitivna izkušnja

I. 41) zato bi jih ocenila z 10		ocena 10	zadovoljstvo	pozitivna izkušnja
I. 42) Od tega, da nas informirajo		informiranje uporabnic	oblika pomoči MD	pomoč MD
I. 43) se z nami pogovarjajo		pogovor	oblika pomoči MD	pomoč MD
I. 44) do iskanja pomoči tudi izven na področjih, kjer sami niso dovolj kompetentni			povezava z organizacijami izven MD	pomoč MD
I. 45) Sem zelo zadovoljna			zadovoljstvo	pozitivna izkušnja
J. 1) Stara sem 39 let		39 let	starost	predstavitev uporabnice
J. 2) imam dva otroka		2 otroka	število otrok	predstavitev uporabnice
J. 3) in prihajam iz Bosne		Bosna	država izvora	predstavitev uporabnice
J. 4) V Slovenijo sem se preselila pred petimi leti s svojo družino,		selitev zaradi družine	razlog za selitev	predstavitev uporabnice
J. 5) in sicer v Litijo	selitev v Litijo	selitev zaradi družine	razlog za selitev	predstavitev uporabnice
J. 6) V materinskem domu sem bivala štiri mesece		4 mesece	čas bivanja v MD	predstavitev uporabnice
J. 7) Razlog za moj prihod je bilo nasilje			nasilje	razlog za prihod v MD
J. 8) Bila sem žrtev psihičnega		psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
J. 9) fizičnega		fizično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
J. 10) in verbalnega nasilja		verbalno nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD

J. 11) Mož je bil zelo agresiven			agresivnost	razlog za nasilje
J. 12) in ljubosumen		ljubosumje	čustva	razlog za nasilje
J. 13) Večino časa je bil jezen		jeza	čustva	razlog za nasilje
J. 14) svojo jezo pa je znašal nad menoj		jeza	čustva	razlog za nasilje
J. 15) Tepel	pretepanje	fizično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
J. 16) in žalil me je tudi pred otroki	žaljenje	verbalno nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
J. 17) Ko sta bila otroka še majhna, nas je hotel vse štiri z avtom zapeljati v prepad,	ustrahovanje	psihično nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
J. 18) ker ga pri nečem nisem želela ubogati			povzročitelju nasilja nezaželen odziv na njegove besede ali dejanja	razlog za nasilje
J. 19) Velikokrat me je tudi poniževal	poniževanje	verbalno nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
J. 20) in mi govoril, kako sem grda in neprivlačna	žaljenje	verbalno nasilje	nasilje	razlog za prihod v MD
J. 21) Materinski dom mi je nudil predvsem pogovor		pogovor	oblika pomoči MD	pomoč MD
J. 22) pa tudi informiral me je, kje lahko poiščem ljudi		informiranje uporabnic	oblika pomoči MD	pomoč MD
J. 23) ki mi bodo pomagali in svetovali		informiranje uporabnic	oblika pomoči MD	pomoč MD

J. 24) Povezali pa so me z društvom za nenasilno komunikacijo		društvo za nenasilno komunikacijo	povezava z organizacijami izven MD	pomoč MD
J. 25) Materinski dom sicer naredi veliko			zadovoljstvo	pozitivna izkušnja
J. 26) vendar sem pogrešala malo več svetovanja glede moje situacije z bivšim partnerjem		premalo svetovanja	pomanjkljivosti	predlogi in pomanjkljivosti
J. 27) Občasno sem dobila občutek, da strokovne delavke niso imele veliko časa zame		premalo časa za posamezno uporabnico	pomanjkljivosti	predlogi in pomanjkljivosti
J. 28) Njihovo delo bi ocenila s 7		ocena 7	zadovoljstvo	pozitivna izkušnja
J. 29) Bila sem še kar zadovoljna z njihovimi oblikami pomoči.			zadovoljstvo	pozitivna izkušnja

21.13 OSNO KODIRANJE

Kategorija	Podkategorija	Pojem	Podpojem
PREDSTAVITEV UPORABNICE	Država izvora	Bosna (A1, H1, J3)	
		Slovenija	Murska Sobota (B1)
			Ljubljana (C1, D2)
			Maribor (F2)
			Kamnik (I3)
		Ukrajina (E1)	
		Srbija (G1)	
	Razlog za selitev	Selitev zaradi družine (A2, E4, G2, J4)	Selitev v Lendavo (B2)
			Selitev v Trebnje (C2)
			Selitev v Idrijo (E5)
			Selitev v Litijo (J5)
	Stalno prebivališče	Slovenija (A3)	Ig (G3)
			Jarše (H2)
			Ljubljana (I4)
	Starost	34 let (A4)	
		24 let (B4)	
		26 let (C3, I2)	
		27 let (D1)	
		32 let (E2)	
		38 let (F1)	
		33 let (G4, H3)	
		39 let (J1)	
	Število otrok	2 otroka (A5, C4, D3, G5, H4, I1, J2)	Dvojčici (B5)
		1 otrok (E6)	
		4 otroci (F4)	
	Posebnosti otrok	Status otrok s posebnimi potrebami	Avtizem (F5)
	Uporabnica MD	Bivša uporabnica MD	

		(A6)	
	Čas bivanja v MD	8 mesecev (A7)	
		2 meseca (B6, C5)	
		18 mesecev (D4)	
		1 mesec (E7)	
		12 mesecev (F3, G6, I5)	
		4 mesece (J6)	
		11 mesecev (H5)	
	Izobrazba	Dokončana osnovna šola (B3)	
	Poklic	Učiteljica Ruščine (E3)	
RAZLOG ZA PRIHOD V MD	Nasilje (A8, A9, B8, B41, C6, D5, F7, G7, G31, H6, I6, J7)	Verbalno nasilje (A10, B12, C9, D11, F9, G12, H11, H18, I11, J10)	Poniževanje (A17, D21, E22, G18, I32, J19)
			Žaljenje (B14, C18, C19, D20, F13, F14, G15, G17, H20, H21, I31, J16, J20)
		Psihično nasilje (A11, B10, C8, D9, D16, E8, E9, F11, F19, G10, G19, H9, H19, I10, I21, J8)	Nasprotovanje uporabničini vzgoji (A15, A16)
			Preprečevanje zaposlitve(A19, A20)
			Grožnje (A21, G28, I19, I20)
			Podrejanje uporabnice (A22)
			Življenje brez izhoda iz stanovanja (A23, A24, E13, E14, G20, G21, H17, H29)
			Laži (A25, A26, A30, A31,C29, E17, H25, H28,

			I26)
			Odvzemanje temeljnih človekovih pravic (A27, C15, H15)
			Uboganje na besedo (A28)
			Preprečevanje zasebnosti (B16, B22, C20, G22, I22)
			Prisotnost drugih pri izvajanju nasilja (B18, B19, B20, C28)
			Ustrahovanje (B27, I18, J17)
			Zasledovanje (B29, I23)
			Prisluškovanje telefonskim pogovorom (B30)
			Prepoved urejanja videza (C12, C13, C14, H16)
			Nikoli ni nič dovolj dobro (C16, H22, H23)
			Nadzor (C17, C22, C25, H13, H14, H34, I24, I30)
			Odločanje v imenu uporabnice proti njeni volji (C26, H36)
			Nadlegovanje (D19)

			Agresiven način pogovora (E12)
			Provociranje (E18, E19)
			Kaotičnost partnerja (F20)
			Izolacija posameznice od vseh ljudi (G30, H30)
			Odtujitev otrok (H37)
			Kraja osebnega dokumenta (H38)
		Ekonomsko nasilje (A12, B13, C10, D10, G13, H12, I9)	Preprečevanje razpolaganja z lastnim dohodkom (A18, B15, C21, C23, C24)
			Kraja tuje lastnine (denar ali zlatnina) (C27, G23)
		Fizično nasilje (B11, D8, F10, G11, H10, I12, I14, J9)	Pretepanje (B16, B21, D13, F15, G24, G25, G29, H24, H26, H27, J15)
			Udarjanje z rokami (B23, I17)
			Brcanje (B24)
			Pretepanje z različnimi predmeti (B25, B26, G27)
			Poriniti uporabnico po stopnicah (G26)

			Davljenje (I16)
		Spolno nasilje (F12, I13)	Slačenje uporabnice proti njeni volji (F17, F18)
			Siljenje v spolni odnos (I33)
	Slabo finančno stanje (B39, C7, D6, G9)		
	Brez prebivališča (B40, D7, G8)		
POVZROČITELJ NASILJA	Grožnja CSD-ja o odvzemu otrok (F6, F22, F24)	Neprimerni pogoji za zdravo rast in razvoj otrok (F21, F23)	
	Partnerjeva družina	Partnerjevi starši (A13, E21, H8)	
		Partnerjevi starši, bratje, sestre in ožje sorodstvo (B28)	
	Partner (B9, C11, D12, E10, F8, G14, H7, I7)		
RAZLOG ZA NASILJE	Vzgoja otrok	Omejevanje pri vzgoji otrok (A14)	
	Opitost (D14, I15)		
	Povzročitelju nasilja nezaželen odziv na njegove besede ali dejanja (D15, D18, F16, G16, J18)		
	Slaba volja (D17, E11)		
	Čustva	Ljubosumje (I25, J12)	
		Jeza (J13, J14)	
	Hospitalizacija v psihiatrični bolnici (I27)	Vpliv tablet (I28, I29)	
	Agresivnost (J11)		
ODLOČITEV O SPREMEMBI	Odločitev o zapustitvi partnerja	Odločitev o odhodu (A29, B31)	

DOSEDANJEGA ŽIVLJENJA(E15)	Odločitev o občasnem druženju s prijateljicami (E16)		
	Prijava nasilja na policijo (H31, H35)		
	Klic na CSD z natančnim opisom uporabničine zgodbe (H39)		
RAZLOG ZA SPREMEMBO	Nezaščita s strani moža	Tišina s strani moža (A32)	
		Molčanje ali zagovarjanje staršev (A33, E23)	
		Uporabnica brez zaveznika (A34)	
	Želja po samostojnem življenju brez nadzora partnerjevih staršev	Predlog o selitvi na svoje (A35)	Nova družina (zgolj partnerja in njuni otroci) (A36)
	Zavrnitev predloga o spremembi	Zavračanje uporabničinega predloga o rešitvi zveze (A37)	
	Partnerjeva navezanost na starše(A38)		
	Poznavanje situacije s strani partnerjeve družine (C30, C31)		
	Partnerjevo zavračanje uporabnice	Zavračanje spolnih odnosov (E20)	
SPREMEMBA	Selitev v materinski dom (A39, B34, E25, F25, G32, H43)		
	Obljuba o prenehanju izvajanja nasilja (H32)		
	Prenehanje nasilja	1 mesec (H33)	
	Vrnitev v Slovenijo (H40)		
NASILJE PO ODMIKU V MD	Nasilje	Psihično nasilje	Ustrahovanje (A41, A42, A43)
			Nadlegovanje (A44, A45, A46, A47, A48)

			Grožnje (A40)
POMOČ MD	Oblika pomoči MD	Pogovor (A50, B42, B43, C32, D22, E26, F26, G33, H45, I35, I43, J21)	
		Prostor za umik pred nasiljem (A53, E28)	
		Podpora (A49, A54, B35)	
		Organizirane skupinske aktivnosti (G34, G41)	
		Informiranje uporabnic (G40, I37, I42, J22, J23)	
	Oblike pomoči izven MD	Nobena oblika pomoči izven MD (A51, A52, A56)	
		Individualna terapija (I36)	Psihoterapija (C35, D23, D25, F27, F29, G36, H49)
		Delavnice (H44, H50)	Delavnica o čustvih (G37)
		Pogovor (H46)	
	Povezava z organizacijami izven MD (C33, I34, I44)	Nobena organizacija (A55, B36, E27)	
		Študijsko raziskovalni center (C34, D24, F28, G35, H48, I38)	
		Društvo za nenasilno komunikacijo (H47, I39, J24)	
POMOČ PRED PRIHODOM V MD	Krizni center (B32, E24, H41)		
	Varna hiša (B33, B37, H42)		
POZITIVNA IZKUŠNJA	Zadovoljstvo (A59, A61, B46, B47, C37, C38, D30, D31, E34, F34, G42, H58, I45, J25, J29)	Osebe MD naredilo dovolj (A57, B44, D27, F30, G39)	
		Osebe MD naredi ogromno (E30, E31, I40)	

		Ocena 8 (A58, D26, G38)	
		Ocena 9 (B38, C36)	
		Ocena 10 (E29, I41)	
		Ocena 7 (F33, H51, J28)	
PREDLOGI IN POMANJKLJIVOSTI	Predlogi	Brez predlogov za izboljšanje programa MD (A60, E33)	
	Pomanjkljivosti	Brez pomanjkljivosti (B45, E32)	
		Preveč nadzora s strani zaposlenih (D28, D29)	
		Premalo razumevanja (F31, F32)	
		Premalo pogovora (H52, H55, H56)	
		Podaljšanje bivanja (H53)	Počutiti se nesposobno za samostojno življenje (H54)
		Premalo informiranja (H57)	
		Premalo svetovanja (J26)	
		Premalo časa za posamezno uporabnico (J27)	